"Durf! Investeer in cultuur"

BURGERBEVRAGING OVER HET LOKAAL CULTUURBELEID

Colofon

Werkgroep CultuurContentement
Liesbeth De Winter (De Federatie), Ignace Glorieux (VUB),
Jessica Jacobs (VVBAD), Leen Laconte (oKo),
Mathijs Post (De Federatie), Elke Van Lent (VVC),
Elke Verhaeghe (Forum voor Amateurkunsten),
Bruno Vermeeren (VVBAD/OCE), Franne Mullens (VUB)

Copywriter
Isa Van Dorsselaer

Lay-out
Marc Engels

Verantwoordelijke uitgever
Bruno Vermeeren, Statiestraat 179, 2600 Berchem

Een initiatief van:

In samenwerking met:

Inhoud

Woord vooraf 3

Wat moet je eerst weten? 5

Profiel van de deelnemers 8

De resultaten 11

- Breed aanbod 11
- Culturele aanbieders 13
- Toegankelijkheid 15
- Ontmoeting 17
- Cultuurspreiding & Mobiliteit 19
- Promotie & Communicatie 21
- Zelf organiseren & Ondersteuning 24
- Investeren & Durven 29
- Levenslang Leren 31
- Contentement 32

Conclusies en aanbevelingen voor beleidsmakers in spe 33

Bijlage 39

WOORD VOORAF

De cultuursector moet zichzelf tot een thema van de gemeenteraadsverkiezingen maken, stelde Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz op een frisse lenteochtend in mei 2017. De inzet voor Cultuur is bij deze stembusgang inderdaad hoog. De start van de nieuwe gemeentebesturen in 2019 wordt voor de hele culturele sector een sleutelmoment.

> “ De lokale autonomie is bijzonder groot en daarmee ook de lokale verantwoordelijkheid.” VVSG

Vroeger was er zekerheid. Elke gemeente wist hoeveel geld ze vanuit Vlaanderen voor cultuur kreeg. Maar sinds 2016 stort Vlaanderen de subsidies voor lokaal cultuurbeleid direct door aan de gemeenten. De aanvullende rol van de provincies is bovendien geschrapt.

Nu valt dus af te wachten hoe hard lokale cultuurschepenen op tafel kloppen en hoeveel middelen uit het Gemeentefonds richting bibliotheken, (amateur)kunsten, cultuur- en gemeenschapscentra, verenigingsleven en erfgoed zullen vloeien.

Want dat is nodig! We blijven er rotsvast van overtuigd: **steden en gemeenten zijn een essentiële schakel** in het initiëren, faciliteren, stimuleren en verder uitbouwen van het culturele leven. Een kweekvijver van talent. Aanbieder van een kwalitatief en divers assortiment ‘leven in de brouwerij’. Opstapje voor levenslang leren. Leverancier van ontmoetingsplekken met dat tikje meer.

Kortom, lokaal cultuurbeleid is een onmisbare component in het culturele ecosysteem dat soms uitwaaiert, regionaal en in het beste geval zelfs (inter)nationaal. De basis verdient dus aandacht, zeker in tijden van verkiezingskoorts. Om succesvol te zijn, willen we van onderuit met veel en tegelijk onze stem laten horen.

Vandaar, *CultuurContentement*, een brede burgerbevraging over het lokaal cultuurbeleid. Meer dan 5.500 geëngageerden lieten in hun kaarten kijken (dank aan ieder van hen!). **Lees even mee want er valt wat te leren uit hun wensen en suggesties**.

WAT MOET JE EERST WETEN?

UIT NIEUWSGIERIGHEID NAAR VERWACHTINGEN EN WAARDERING

Mensen via een bevraging laten nadenken over het cultuurbeleid in hun gemeente. Beleidsmakers insteken aanreiken over hoe cultuur leeft onder de kerktoren. Dat was, in twee zinnen, **het opzet van CultuurContentement**.

In de meeste steden en gemeenten gebeurt al veel voor amateurkunstenaars, verenigingen, kunstenorganisaties, erfgoedorganisaties, bibliotheken, cultuur- en gemeenschapscentra. Maar waarover zijn burgers het meest tevreden? Wat bestaat er? Wat kan beter? Waar kan de stad of gemeente extra op inzetten de komende jaren?

ZES SECTORORGANISATIES EN TWEE ONDERZOEKERS

Zes sectororganisaties die op Vlaams niveau dag in dag uit ijveren voor een werkbare cultuursector sloegen de handen in elkaar en gingen het burgers gewoon vragen.
Met name en in alfabetische volgorde:

- De Federatie – Federatie sociaal-cultureel werk
- FvA – Forum voor Amateurkunsten
- OCE – Overleg Cultureel Erfgoed
- oKo – Overleg Kunstenorganisaties
- VVBAD – Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie
- VVC – Vereniging Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra

> " Wij willen wegen op de wetgeving en culturele organisaties en instellingen ondersteunen. Lokale verkiezingen prikkelen ons bijgevolg mateloos."
> De organisatoren

Met CultuurContentement willen we een zicht krijgen op de waardering en de verwachtingen van inwoners over heel Vlaanderen en Brussel, **zodat we op basis van de resultaten het vuur verder kunnen aanwakkeren** en de tamtam kunnen bovenhalen.

Een vragenlijst samenstellen is sneller gezegd dan gedaan. Zeker met zes partijen die elk vanuit hun invalshoek zoveel mogelijk willen te weten komen. Socioloog Ignace Glorieux (VUB), hoofd van de **onderzoeksgroep TOR**, riep ons tot de orde. Hij zette zijn expertise vrijwillig in om CultuurContentement in goede banen te leiden, samen met zijn collega Franne Mullens.

15 MINUTEN TIJD VOOR EEN BETER CULTUURBELEID

Hier en daar sneuvelde dus een interessante vraag, maar we landden uiteindelijk op 35 vragen die het brede cultuurspectrum omvatten. Het merendeel waren gesloten vragen met meerkeuzemogelijkheid; hier en daar was er een open vraag zoals 'Waar droom je van in jouw gemeente?'.
Geschatte invultijd: 15 minuten.

CultuurContentement claimt niet representatief of wetenschappelijk te zijn. We maakten geen 'weging' van de resultaten en spreken niet over statistisch significante cijfers. Het is een **temperatuursmeting**. Niet meer maar zeker ook niet minder.

> " Iedereen die de vragenlijst invulde, heeft even stilgestaan bij het cultuurbeleid van zijn gemeente. Alleen dat al is belangrijk."
> Ignace Glorieux

DE BURGERBEVRAGING VOND PLAATS VAN JUNI TOT BEGIN NOVEMBER 2017

De onlineweblink werd verspreid via websites en nieuwsbrieven van de initiatiefnemers zelf, via hun 'ledenorganisaties' (bv. bibliotheken, cultuurcentra, Femma, Davidsfonds, vtbKultuur, Gezinsbond, Vlamo,...) en collega-organisaties in de sectoren Jeugdwerk en Welzijn.

Daarnaast liep een ondersteunende affichecampagne. En, fijn om te merken, heel wat cultuurdiensten en vrijwilligers uit cultuurraden sprongen mee op de kar en namen zo in hun gemeente de rol van ambassadeur op.

WIE HEBBEN WE BEREIKT?

Bij het afsluiten van de bevraging beschikken **we in totaal over 5.520 ingevulde vragenlijsten uit heel Vlaanderen**.

Wij zijn blij met de hoge respons. Op basis van het hoge aantal antwoorden kunnen we meer nuances zien en tal van deelaspecten belichten.

Bij de interpretatie van de gegevens moeten we ons steeds bewust zijn van het profiel van de respondent. Over het algemeen is deze actief betrokken bij het verenigingsleven, hardcore-cultuurparticipant, hoger opgeleid en/of van rijpere leeftijd.

> " Wie reageert? Mensen die sterk geëngageerd zijn, mensen die tevreden of net niet tevreden zijn. De middenmoot mis je. Is dat erg? Nee, want zij hebben er vaak geen mening over."
> Ignace Glorieux

TIJD VOOR RAPPORTAGE

CultuurContentement leverde een **rijke set gegevens** op. Het is een geweldige bron om uitspraken te kunnen doen over hoe Vlamingen en Brusselaars cultuur in hun stad of gemeente ervaren en appreciëren.

In heel wat vragen gaven de we respondenten de mogelijkheid om te antwoorden met de keuzemogelijkheid 'ik weet het niet'. Waar relevant namen we deze keuzecategorie mee in de verwrking van de gegevens.

In deze **publicatie** lees je uitspraken en conclusies die betrekking hebben op het totale grondgebied van Vlaanderen en het Brusselse Gewest. Deze cijfers zien we als indicator, een maatstaf waartegenover de resultaten van de eigen gemeente – met enige voorzichtigheid – kunnen worden afgezet.

Elke gemeente met meer dan 100 respondenten ontvangt een rapport op maat. Zo krijgen lokale beleidsmakers meer inzicht in hoe hun bewoners kijken naar het lokaal cultuurbeleid.

De onderzoekers en de zes sectororganisaties stelden de resultaten van het volledige onderzoek voor tijdens het **CultuurContentement Event** op 13 maart 2018 in De Schelp van het Vlaams Parlement.

DO IT YOURSELF

Wij zijn ervan overtuigd dat deze vragen en resultaten aanleiding geven tot uitdagende discussies, verheven debatten en sterke toekomstplannen voor amateurkunsten, sociaal-cultureel werk, kunsten, erfgoed, bibliotheken en cultuur- en gemeenschapscentra in Vlaanderen en Brussel.

Met de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2018 in zicht wil CultuurContentement **bijdragen tot inspraakoefeningen en strategische beleidsplanning**. Zet cultuur op de kaart! Trek aan de mouw van schepenen en raadsleden in jouw gemeente. Schreeuw het belang van cultuur uit, zodat bestuurders er niet omheen kunnen.

Zonder al te veel op de resultaten vooruit te lopen, onthouden wij alvast dit: cultuur leeft! Het blijft een onmiskenbaar **fundament in onze samenlevin**g. Gemiddeld genomen is de Vlaming in CultuurContentement best tevreden over het gevoerde beleid, al is er zeker nog ruimte voor verbetering. De uitdaging bestaat erin te blijven doen wat goed is en bij te schaven waar nodig.

> " Hoe sterker het cultureel bindweefsel, hoe sterker de stad."
> De organisatoren

De maatschappelijke relevantie is bij deze aangetoond. En bijgevolg ook het politieke belang. We hopen dat cultuur na het lezen van dit rapport bovenaan de lokale prioriteitenlijsten zal staan.

Je kan de volledige vragenlijst, grafieken en tabellen bekijken en downloaden op www.CultuurContentement.be

Veel leesplezier!

De Federatie – FvA – OCE – oKo – VVBAD – VVC
Maart 2018

PROFIEL VAN DE DEELNEMERS

		Gem. Leeftijd
mannen	43%	53
vrouwen	56%	48
x	0,5%	47
geen antwoord	0,5%	

GENDER

Vrouwen wonen (iets) meer dan mannen concerten – met uitzondering van rock en pop – en theater- of dansvoorstellingen bij. Ze bezoeken vaker een bibliotheek. Ze zijn cultureel of artistiek actiever dan mannen. Dat bleek al uit de Participatiesurvey van 2014 (PaS14)[1]. Niet verwonderlijk dus dat ze zich iets meer aangesproken voelden dan mannen om deel te nemen aan CultuurContentement: 56% tegenover 43%.

Uit deze bevraging blijkt dat vrouwen meer participeren en dat ze tevredener zijn over het culturele aanbod in hun gemeente dan mannen, al vonden we op inhoudelijk vlak over het algemeen geen opvallende verschillen naar gender.

LEEFTIJD

	Cultuur Contentement	PaS14
15 tot 25	6%	15%
26 tot 35	15%	14%
36 tot 45	18%	15%
46 tot 55	18%	18%
56 tot 65	23%	15%
65 en ouder	20%	22%

De gemiddelde deelnemer aan CultuurContentement is ouder dan die van de PaS14, waarvan we aannemen dat die wel een representatief beeld geeft van de cultuurparticipatie van Vlamingen: 43% van de respondenten is ouder dan 56 jaar, tegenover 37% in PaS14. Slechts 21% is jonger dan 35 jaar tegenover 29% in de PaS14.

De gemiddelde leeftijd ligt voor mannen hoger dan voor vrouwen: 53 jaar tegenover 48 jaar. Vooral in de leeftijdscategorieën van 26-35 jaar en 36-45 jaar zijn vrouwen iets meer vertegenwoordigd dan mannen. In de oudere leeftijdscategorieën (66-75 jaar en 76+) waren er veel meer mannelijke deelnemers.

De uiteinden van het leeftijdsspectrum (-25 jaar en +76 jaar) zijn het minst vertegenwoordigd, met de jongeren als uitschieter: slechts 6% van de deelnemers aan CultuurContentement is tussen 12 en 25 jaar, in de PaS14 was dat 15%. De leeftijdscategorie 56-65 jaar heeft het meest enthousiast de bevraging ingevuld.

GEZINSSAMENSTELLING

Driekwart van de deelnemers (76%) woont samen met een partner, een kwart (24%) niet. 7% woont samen met één of beide ouder(s). Bijna de helft van de deelnemers (48%) heeft geen inwonende kinderen, 14% heeft één kind, 20% twee kinderen en 7% drie kinderen.

OPLEIDING & WERK

Slechts 6% van de respondenten volgt dagonderwijs – niet verwonderlijk gezien de beperkte participatie (6%) van jongeren onder 25 jaar. De deelnemer aan CultuurContentement is hoogopgeleid: 67% heeft een diploma hoger onderwijs, in de PaS14 was dat 26%. Slechts 1% heeft geen diploma of alleen een diploma lager onderwijs tegenover 15% in de PaS14.

63% is aan het werk (52% in de PaS14), 37% werkt niet. Gezien het opleidingsniveau heeft de deelnemer aan CultuurContentement ook een hoger profiel op de arbeidsmarkt: 38% is bediende, 25% hogere bediende of kader, 13% leerkracht, 6% zelfstandig ondernemer, 3% heeft een vrij beroep. Twee procent heeft nooit gewerkt. Gepensioneerden waren, vaak tot hun ergernis, geen aparte categorie in deze bevraging. Zij behoren dan ook tot de zes 'beroepen' die het meest genoemd worden door de 8% die zich niet in de opgegeven categorieën herkenden, naast ambtenaar, huisman/-vrouw, verpleegkundige, beroepsmilitair en andersvalide.

1 De Participatiesurvey 2014 (Pas14) wil het participatiegedrag gedetailleerd in kaart brengen voor de domeinen kunsten/erfgoed, sociaal-cultureel werk, mediagebruik, sport en jeugd, met ook oog voor diverse vormen van deelname. Het onderzoek vond plaats door middel van mondelinge interviews bij een representatief staal van 3.965 Vlamingen tussen 15 en 86 jaar oud.

Werkend of niet, de deelnemers aan CultuurContentement zijn zeer actief in het verenigingsleven van hun gemeente: 54% is aan de slag als vrijwilliger, met een gemiddelde van 16 uur per maand. In de PaS14 was dat 30%.

CULTURELE INTERESSES

Niemand kan de deelnemers aan CultuurContentement ervan beschuldigen dat ze niet weten waar ze het over hebben. Het zijn cultuurvreters. Het verschil met de PaS14 is opvallend: voor elk onderdeel van het aanbod liggen de deelnamecijfers voor de respondenten van CultuurContentement veel hoger.

Terwijl volgens de PaS14 bijvoorbeeld 57% nooit een voorstelling bijwoonde, is dat voor CultuurContentement slechts 15%. In de zes maanden voor de bevraging ging 85% naar een voorstelling (dans, theater, cabaret of een andere podiumkunst), 40% zelfs meer dan twee keer en 44% één tot twee keer.

81% van de respondenten van CultuurContentement ging naar concerten (38% vaak, 43% één tot twee keer). 66% ging naar de film in de bioscoop of op een andere locatie. 82% bezocht een museum of een tentoonstelling (37% meer dan twee keer en 45% één tot twee keer).

Maar liefst 88% van de respondenten (56% zelfs meer dan twee keer) stapte een cultuur- of gemeenschapscentrum binnen, slechts 12% deed dat niet. 83% ging een tot meerdere keren naar de bibliotheek (26% één tot twee keer, 57% twee of meer); 18% ging niet naar de bib. In de PaS14 ging 70% nooit naar de bib. West-Vlamingen blijken de meest enthousiaste bibliotheekgangers te zijn.

Wisselender was de deelname aan vormingsactiviteiten, bij onder meer VormingPlus, amateurkunstenorganisaties, jeugdhuizen en dergelijke: 65% neemt nooit deel, 23% één tot twee keer per maand, 12% meer dan twee keer. Uitzondering hier was het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, waar de respondenten op dit vlak veel actiever zijn dan in de andere provincies.

Gemeenschapsactiviteiten zoals repaircafés, seniorenwandelingen of deelmarkten lokten 23% van de respondenten meer dan twee keer per maand en 36% één tot twee keer per maand.

2 Kleine gemeente: minder dan 10.000 inwoners; middelgrote gemeente: 10 tot 25.000 inwoners; grote steden en gemeenten: meer dan 25.000 inwoners; centrumsteden: vastgelegd van overheidswege, het gaat om Aalst, Antwerpen, Brugge, Genk, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout. (Bron: Vlaamse Regionale Indicatoren)

Respondenten van grote steden en gemeenten nemen aan alle soorten cultureel aanbod meer deel dan die van kleinere gemeenten. Uitzonderingen zijn vorming en burgerinitiatieven, waar respondenten van kleinere gemeenten veel actiever zijn.

54% van de respondenten organiseerde al zelf een openbare culturele activiteit in hun gemeente.

GEOGRAFISCHE SPREIDING

Onder de respondenten is de provincie Oost-Vlaanderen (34%) het best vertegenwoordigd, gevolgd door Antwerpen (21%) en Vlaams-Brabant (20%). Limburg is in CultuurContentement minder aanwezig. West-Vlaanderen hangt er met 16% tussenin.

De meerderheid, namelijk 52%, van de mensen die de bevraging invulden, woont in een middelgrote gemeente, 13% woont in een kleine gemeente en 35% woont in een grote stad of gemeente[2].

In **11 steden en gemeenten** (4%) vulden 100 of meer mensen de bevraging in; zowel steden met hoge als gemeenten met lagere inwonersaantallen. Ook opvallend: de egale geografische spreiding van deze koplopers. Alleen Limburg heeft geen vertegenwoordiger in de kopgroep.

We bereikten in 90% van de steden en gemeenten minstens één persoon.

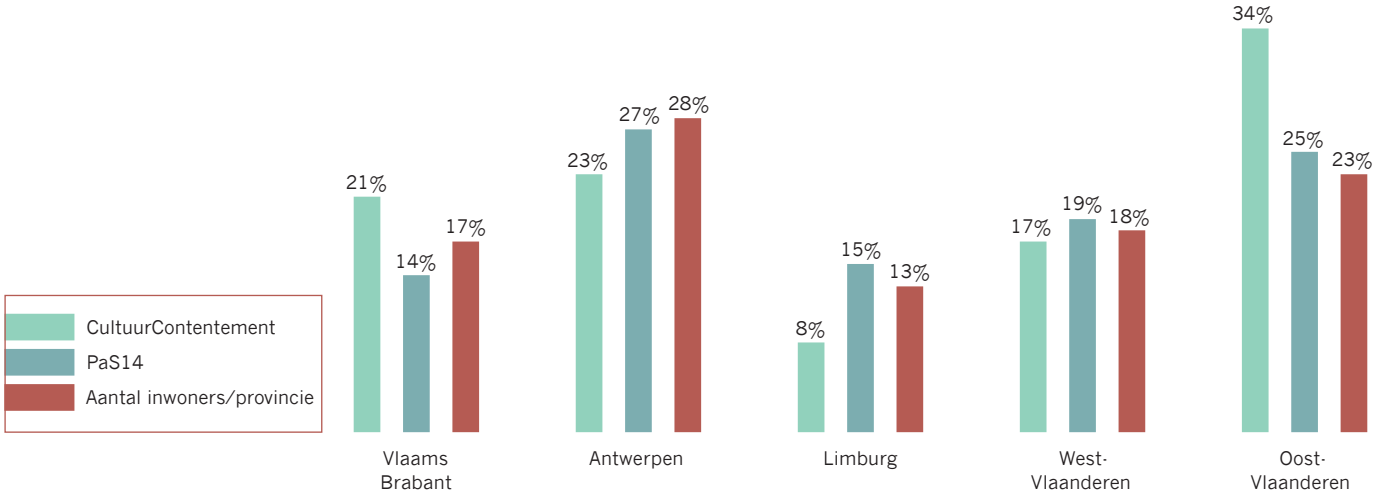

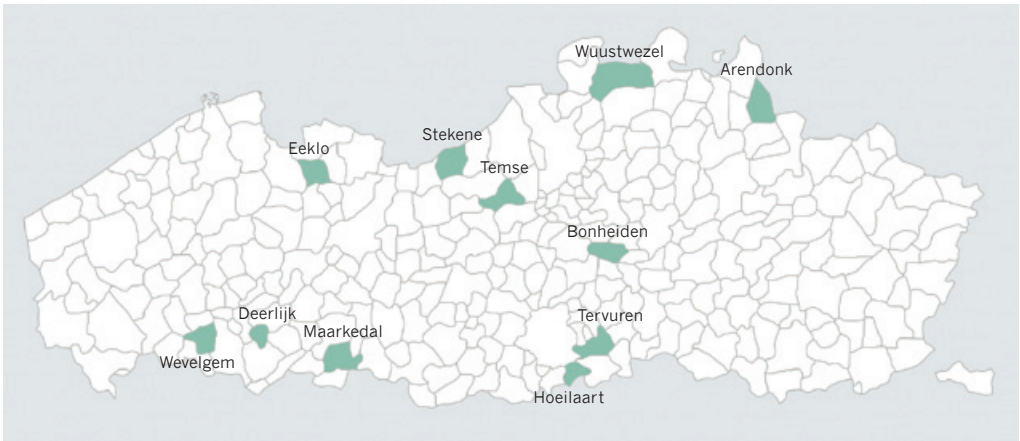

In 11 steden en gemeenten vulden 100 of meer mensen de bevraging in

DE RESULTATEN

Breed aanbod

Een voldoende ruim en gevarieerd cultureel aanbod staat hoog op het prioriteitenlijstje van de deelnemers aan CultuurContentement. Maar liefst 93% vindt dit belangrijk voor het algemeen aanbod, 89% voor het aanbod voor kinderen en 84% is het daarmee eens of helemaal eens voor het aanbod voor 65+.

" Er moet in onze stad dringend meer aan jongerencultuur gedaan worden. Er zijn veel mensen met cultuur bezig, er is een aantal interessante plekken die gaten opvullen die het stadsbestuur laat vallen. De samenwerking tussen jongeren uit verschillende kunstdisciplines en muziekgenres zou zwaar gestimuleerd moeten worden. "
MAN, 45 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

" Mensen hechten veel belang aan een breed algemeen aanbod – voor elk wat wils dus – maar ook aan een doordacht aanbod voor specifieke doelgroepen, zoals pas afgestudeerde theatermakers of lokale muziekbands. Het bestaande aanbod lost die verwachtingen niet overal in. Iets om verder over na te denken. "
FORUM VOOR AMATEURKUNSTEN

VERWACHTINGEN NIET HELEMAAL INGELOST

Vinden zij dit aanbod ook terug in hun gemeente? Hun verwachtingen worden niet helemaal ingelost: 52% van de respondenten vindt het aanbod aan culturele activiteiten in hun gemeente voldoende ruim en gevarieerd, 27% is min of meer akkoord.

Gevraagd naar de tevredenheid over het culturele aanbod voor kinderen gaat 52% akkoord of helemaal akkoord met de stelling dat dit voldoende ruim en gevarieerd is. Voor het culturele aanbod voor 65+ is 56% het hiermee eens of helemaal eens. Mooi, maar hier is zeker nog ruimte tot verbetering.

De respondenten hanteren een brede definitie van cultuur. In de open antwoorden lezen we suggesties over de programmatie van het gemeenschaps- of cultuurcentrum of de tentoonstelling van een museum, tot de voorstellingen van het lokale koor of een vernissage van de kunstkring. Daarnaast gebruikten ze het forum van de open vragen om andere beleidsdomeinen aan te kaarten, zoals mobiliteit, sportactiviteiten, milieu, enz.

OUDEREN TEVREDENER OVER AANBOD

Deelnemers in de provincies Antwerpen en West-Vlaanderen zijn het meest tevreden, Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen zien meer reden tot klagen.

In grote steden en gemeenten is er meer tevredenheid over het aanbod, waarschijnlijk omdat het aanbod daar gewoon ook veel ruimer en gevarieerder is. Respondenten in kleine gemeenten toonden zich het minst tevreden.

De meest kritische cultuurconsumenten hebben het hoogste opleidingsniveau, maar de verschillen met de andere opleidingsniveaus zijn niet enorm. De oudere respondenten waren het meest tevreden; de jongste iets minder.

" Vandaag is ons gemeenschapscentrum in de perceptie van veel jongeren een doods, saai huis. Met een programmatie voor ouderen. Misschien is dit niet helemaal waar, maar zo voelt het zeker aan. "
MAN, 23 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

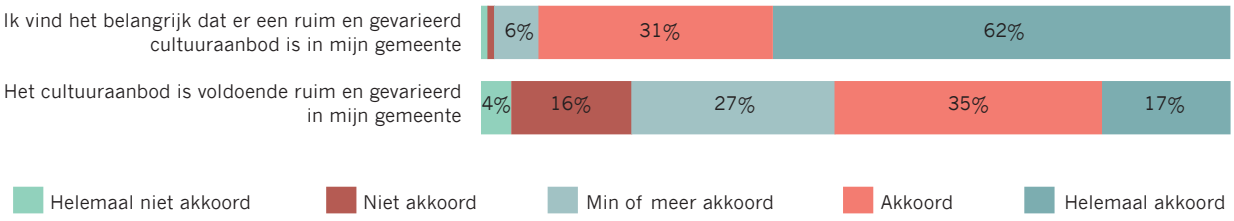

"Jongeren onder 25 jaar zijn minder enthousiast over de bibliotheek dan andere leeftijdsgroepen. Tieners zijn voor bibliotheken een moeilijk te bereiken publiek. We organiseren wel activiteiten, maar ze komen daar minder op af. Dit kleurt mee hun beeld van de bib. Een heel enthousiaste groep gebruikers van onze bibs ontbreekt in deze bevraging: de min-twaalfjarigen. Met 'Een bibliotheek voor iedereen', het bibliotheekcharter dat de bib als basisdienst verdedigt, verzamelen we ook kindertekeningen, zodat de stem van kinderen wordt gehoord."
Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie

AANBOD TE WIT

Bijna een derde van de respondenten heeft geen idee of het aanbod voor mensen met een migratieachtergrond voldoende ruim en gevarieerd is. Van degenen die er wel een mening over hebben, vindt 33% dit aanbod voldoende. Ook in de vrije antwoorden pleiten verschillende deelnemers voor meer interesse voor andere culturen en een betere integratie van de culturele activiteiten van mensen van niet-westerse origine.

"Ik zou graag willen dat mijn gemeente meer inzet op gemeenschapsvorming, óók met medeburgers met een andere culturele achtergrond. Vaak wordt dit verhinderd door een verkrampte houding tegenover anderstaligheid."
vrouw, 58 jaar, grote stad of gemeente

MEER AMBITIE VAN GEMEENTE?

Over waarom het aanbod niet voldoet, valt uit de open antwoorden niet één lijn te trekken. Sommige deelnemers vinden het aanbod te schraal, te veilig en te 'commercieel', anderen vinden het net te elitair of te experimenteel of ze vinden er gewoonweg hun gading niet in.

"Er wordt te veel op veilig gespeeld. Comedy, bekende tv-figuren... Ze focussen te veel op ticketverkoop. Het zou fijn zijn in het cultureel centrum te kunnen kennismaken met kleinere producties met nieuw talent."
man, 23 jaar, middelgrote gemeente

Verschillende respondenten hebben het gevoel dat de gemeente zelf te weinig investeert in een ambitieus cultuuraanbod en te weinig in de nodige ondersteuning voorziet om een mooi kader te bieden.

"De meeste initiatieven gaan uit van verenigingen of individuen. De gemeente mist om diverse redenen (door budget, omwille van politieke redenen, omdat de bevoegde ambtenaren te veel werk hebben, ...) geregeld de kans om actief bij te dragen tot de culturele beleving in onze gemeente. Het gemeentebestuur voelt niet goed aan/interesseert zich niet zo erg voor wat de culturele verenigingen nodig hebben. Soms lijkt het alsof verenigingen en gemeente naast elkaar werken."
man, 42 jaar, middelgrote gemeente

"In de open vragen kwam de vraag naar het bouwen van nieuwe cultuur- en gemeenschapscentra in de eigen gemeente vaak naar voren. Dit is verrassend, omdat anderzijds ook stemmen opgaan om te bestendigen wat er is, en meer na te denken over een tactische spreiding van het aanbod en mogelijkheden voor vervoer."
Vereniging Vlaamse Cultuur- en Gemeenschapscentra

Culturele aanbieders

BIBLIOTHEKEN

Van alle aanbieders krijgt de bibliotheek het grootste applaus van de deelnemers aan CultuurContentement. Slechts 14% van de respondenten is niet tevreden, 86% dus wel.

De gretige en kritische cultuurconsument uit CultuurContentement gaat niet alleen vaak naar de bibliotheek (57% tegenover 30% in de PaS14), hij is ook tevreden over het aanbod. Zo vindt 81% dat het aanbod in de bibliotheek van zijn gemeente voldoende ruim is. Tel daar degenen bij die min of meer akkoord zijn, en dit aantal stijgt tot 93%.

Al blijkt die tevredenheid in de eerste plaats te gaan over het boeken- en tijdschriftenaanbod, en minder over andere functies van de bibliotheek die aan belang hebben gewonnen de laatste jaren: tentoonstellingen, auteurslezingen, workshops, enz. Slechts 55% van de respondenten vindt dit bredere aanbod voldoende; 15% zegt het niet te weten.

Vooral in kleine gemeenten geven deelnemers een onvoldoende aan het aanbod van hun bibliotheek. Jongeren, tussen 12 en 25 jaar, lopen het minst hoog op met de bib; 65-plussers zijn het meest tevreden.

> " Lezingen, tentoonstellingen, workshops: in een periode van besparingen is dit het eerste wat sneuvelt. De budgetten voor personeel en ICT liggen vast, die voor dergelijke activiteiten niet. Bovendien vragen ze extra inspanningen waar het bibliotheekpersoneel niet altijd aan toekomt. Veel bibs zetten daarom sterk in op samenwerking met lokale verenigingen en scholen. "
> Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie

CULTUUR- EN GEMEENSCHAPSCENTRA

Over het algemeen is 72% van de respondenten tevreden over het cultuur- of gemeenschapscentrum in hun gemeente, 28% is dat niet. Voor de cultuurgebruikers kan een parochiezaal ook een cultuurcentrum zijn of een cultuurcentrum een ontmoetingscentrum. Dat verklaart misschien waarom 7% van dit cultuurminnend publiek niet weet of er een cultuur- of gemeenschapscentrum in hun gemeente is.

Op de vraag of zo'n centrum er is, antwoordde 82% van wel, 11% van niet. Op basis van de postcode weten we uit vorig onderzoek dat een aantal respondenten een cultuurcentrum ziet in gemeenten waar er geen is en omgekeerd. Waar er echt geen is, klonk er in de open antwoorden toch wel de verzuchting naar zo'n cultuurtempel(tje) in de eigen gemeente.

> " Ik droom van een cultuur- of gemeenschapscentrum waar culturele activiteiten georganiseerd worden, tentoonstellingen, een ontmoetingsplaats voor senioren en jongeren, een multifunctionele ruimte die bijvoorbeeld ook als feestzaal kan dienen, met ook ruimte voor aanstormend talent en met ruime parkeermogelijkheden. "
> vrouw, 58 jaar, kleine gemeente

De cultuur- en gemeenschapscentra worden dan ook druk bezocht door de respondenten van CultuurContentement: 88% van de respondenten bezocht het minstens één keer in de zes maanden voor de bevraging – 32% van hen soms en 56% vaak.

Respondenten zijn relatief tevreden over het aanbod. Voor 56% voldoet het aanbod van het cultuur- of gemeenschapscentrum in hun gemeente aan zijn verwachtingen. Nog eens een kwart (26%) is het hier min of meer mee eens. Maar er is ook een aanzienlijke minderheid van 18% – bijna een op de vijf – die de programmatie ontoereikend vindt.

Te commercieel of niet commercieel genoeg, te veilig of te experimenteel, te veel voor ouderen of te veel voor jongeren: de antwoorden in de open bevraging lopen uiteen. Cultuur- of gemeenschapscentra in kleine gemeenten, met noodgedwongen een beperkter aanbod, leveren minder

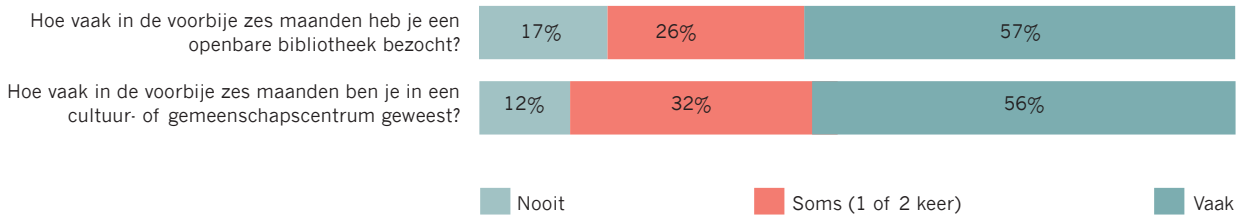

tevreden cultuurconsumenten op dan grote steden en gemeenten. De groep 12-25 jaar voelt zich opnieuw het slechtst bediend.

ERFGOED

Van alle culturele deelsectoren lijkt dit het stiefbroertje te zijn. 57% van de deelnemers aan de bevraging vindt dat hun gemeente voldoende investeert in en zorg draagt voor het lokaal erfgoed en patrimonium. Bijna een op de vijf (17%) vindt van niet. Erfgoed wordt te weinig gepromoot, verenigingen voelen zich minder goed ondersteund. Ook in de open antwoorden wekt erfgoed minder geestdrift dan andere sectoren.

" Het roerend en onroerend erfgoed van mijn gemeente verdient veel meer aandacht. Erfgoed wordt in mijn gemeente onvoldoende financieel ondersteund, nochtans bepaalt erfgoed het beeld en de sfeer. "
MAN, 39 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

" Zet jullie in om een gepaste locatie te geven aan ons heemkundig museum! En liefst een museum in ons ongebruikte stadspatrimonium. Bewaar zoveel mogelijk oude gevels van de huizen in plaats van alles te slopen. Een stad zonder bouwkundig erfgoed is het verleden vergeten, en onze stad heeft een zeer rijk verleden. Het zou mooi zijn om dit roemrijke verleden te accentueren op plaatsen waar dit verleden belangrijk was. "
MAN, 53 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

" Erfgoed is minder laagdrempelig, vraagt een grotere inspanning van alle betrokkenen. Het zijn minder hapklare brokken dan podiumvoorstellingen of boeken uit de bibliotheek. Bewaring en ontsluiting van erfgoed vragen kennis en expertise, maar ook investeringen in infrastructuur. Een inhaaloperatie is hier nodig. "
OVERLEG CULTUREEL ERFGOED

Voor alle aanbieders: West-Vlamingen en Antwerpenaren het meest tevreden.
Voor alle culturele aanbieders geldt dat West-Vlamingen en Antwerpenaren het meest tevreden zijn, en de respondenten uit Vlaams-Brabant, Limburg en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest het minst.

Toegankelijkheid

BEREIKBAARHEID

De bibliotheek is van alle gemeentelijke cultuurinstellingen de toegankelijkste. Maar liefst 88% van de respondenten vindt dat de bibliotheek in hun gemeente vlot bereikbaar is. Nabijheid – een bib waar ze te voet of met de fiets heen kunnen – vinden ze van belang. Dit kan je afleiden uit de vele commentaren in de bevraging over de sluiting van filialen in deelgemeenten. Waar filialen zijn geschrapt is soms een 'bib-bus' in de plaats gekomen, die elke weekdag ergens anders staat, maar wel met een beperkter aanbod. Deze 'bib-bus' vinden verschillende respondenten, onder andere wegens het veel beperktere aanbod, een pover alternatief.

" Door alles te centraliseren is er een verschraling in de deelgemeenten/dorpen. De bibliotheek is enkel met wagen of fiets (als je je leven beu bent) bereikbaar."
MAN, 49 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

" In de deelgemeenten worden de filialen gesloten. Men vervangt ze door een 'bib-bus', maar daardoor gaan waardevolle ontmoetingsplaatsen voor contacten tussen burgers verloren. Onlangs werd een enquête gehouden over de film/dvd/cd-afdeling. Ze vroegen of je dit ook online zou willen kunnen doen. Ik houd mijn hart al vast. Ik vrees voor de sluiting van deze afdeling en een verdere afbouw van de bib! Nu gemeenten zelf mogen beslissen of ze een bib hebben of niet, vrees ik dat dit de deur wijd openzet om de service van de bib verder af te breken."
VROUW, 56 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

" De bibliotheek is de laagdrempeligste van de culturele instellingen in een gemeente. Het bibliotheekdecreet maakte het in 1978 voor elke gemeente verplicht om een bibliotheek te hebben. In 2016 is die verplichting weggevallen. Wij hopen dat dit geen gevolgen zal hebben voor de bereikbaarheid van de bibliotheek en dat elke gemeente zal blijven investeren in een vlot bereikbare lokale bib."
VLAAMSE VERENIGING VOOR BIBLIOTHEEK, ARCHIEF & DOCUMENTATIE

OPENINGSUREN

Het enthousiasme over de bibliotheek zakt wanneer deelnemers gevraagd wordt naar de openingsuren. 69% vindt de openingsuren voldoende ruim, 13% is expliciet niet akkoord. Dat is een goede score, maar toch minder dan de 88% die de bib bereikbaar vindt. Bovendien noteerden we in de commentaren van respondenten veel ongenoegen over de openingsuren van hun bib.

Er wordt gemord over de beperking van openingsuren, over de sluiting op zaterdagvoormiddag of het feit dat de bib niet open is op zaterdagnamiddag voor een uitje met de kinderen, of vooral open is op uren die niet altijd samenvallen met de vrijetijdsuren van werkenden, of over de (te) lange sluiting tijdens vakantieperiodes.

" Ik vind het jammer dat er gesnoeid werd in de openingsuren van de bib. Bibliotheken in de deelgemeentes werden gesloten. Je zou dan verwachten dat de 'hoofdbib' maximale openingsuren heeft. Maar neen, het sluitingsuur werd van 20 uur naar 19 uur gebracht. Op dagen zoals 11/07, het weekend van 21/07 of de brugdag 14/08 was de bib ook gesloten. Voor een fulltime werkende mens blijft er weinig ruimte om even relax in de bib te snuisteren... Ik droom van een bib die minstens tot 20 uur open is en ook op brugdagen te bezoeken is."
VROUW, 52 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

In sommige bibliotheken wordt geëxperimenteerd met systemen om ontleende boeken terug te brengen ook als de bib gesloten is, of om online boeken te bestellen en die dan af te halen zonder dat er een bibliothecaris aan te pas komt. Deze aanpak maakt van de bibliotheek een (digitaal) loket en houdt geen rekening met de bibliotheek als ontmoetingsplek.

" Er is een grote druk om de openingsuren te verruimen, maar dat is vaak moeilijk, omdat ruimere openingsuren meer personeel vergen. In het buitenland wordt al geëxperimenteerd met onbemande bibliotheken waarbij leden met een pasje toegang hebben tot de bib, ook als er geen personeel aanwezig is. Misschien zijn daar ook voor Vlaamse bibliotheken wel mogelijkheden."
Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie

BETAALBAARHEID

Dit aspect werd niet bevraagd in CultuurContentement. In de open antwoorden valt wel een aantal klachten op, vooral dan over activiteiten in de cultuur- en gemeenschapscentra. Zo stippen wel meer respondenten aan dat cultuur beleven met een gezin snel aantikt. Ze vragen of kinderen niet goedkoper of gratis kunnen gaan, en of niet-verkochte tickets niet tegen een lager tarief kunnen worden aangeboden.

Van de 55% die regelmatig culturele activiteiten in een andere gemeente bezoekt, zegt 4% dat te doen omdat het aanbod in de eigen gemeente volzet was. Opvallend veel respondenten gebruikten de commentaarsectie van de bevraging om hun ergernis te ventileren over het abonnementensysteem van het cultuurcentrum. Door abonnementen zijn er te weinig losse tickets beschikbaar, zeker voor de populaire voorstellingen, die dan ook nog eens snel de deur uit zijn, waardoor gebruikers moeten uitwijken naar andere gemeenten voor hetzelfde aanbod.

Respondenten nemen ook de organisatie van het abonnementensysteem zelf op de korrel. Sommigen klagen over de lange wachtrijen voor een abonnement, in plaats van de mogelijkheid om dit online te regelen. Waar het wel online kan, blijken de virtuele wachtrijen te lang te zijn.

" Elk jaar is het een rompslomp om een abonnement te reserveren en tickets voor de voorstellingen die ik koos te bemachtigen. Te veel mensen loggen op hetzelfde moment in, de virtuele wachtrij is vaak heel lang en de ticketverkoop start soms op hetzelfde moment in verschillende gemeenten. Vaak zijn gegeerde voorstellingen al uitverkocht. Een onlineruilbox voor tickets die je wil doorverkopen zou ook handig zijn."
vrouw, 37 jaar, grote stad of gemeente

" Voor de ticketverkoop werkt ons cultureel centrum met een onlinesysteem met aftelmodus, zoals bij de lancering van raketten. Mooi, maar onrechtvaardig. Sommige gezinnen organiseren het zo dat ze (zelfs met een tiental computers) tegelijkertijd tickets bestellen, oneerlijke concurrentie met mensen die geen computer hebben. Je kan ook aanschuiven aan het loket, maar voor de populaire voorstellingen komt in realiteit enkel de nummer 1 aan de beurt. Kansengroepen hebben geen kans om populaire voorstellingen te boeken. Deze ratrace zorgt bij sommigen voor zeer veel stress en verhoogt de kans dat je verkeerd boekt. Maar kaarten worden niet teruggenomen."
man, 59 jaar, middelgrote gemeente

GEMEENTE SCHIET TEKORT

Dat de toegankelijkheid van het artistiek aanbod in de gemeente een punt van ergernis is, blijkt uit de algemene score die de respondenten geven aan de inspanningen op dit vlak. Slechts 38% vindt dat hun gemeentebestuur genoeg doet om dit aanbod toegankelijk te maken, een op de vijf zegt expliciet dat de gemeente tekortschiet. Burgers verwachten meer van hun lokaal bestuur, zoals een gedifferentieerd prijzenbeleid, de organisatie van kinderopvang, voorbeschouwing of nabespreking van een podiumvoorstelling, een wervende programmering.

Ontmoeting

CULTUUR- EN GEMEENSCHAPSCENTRA

Voor de cultuur- en gemeenschapscentra is ontmoeting een belangrijke functie en ze vervullen die met glans, volgens de deelnemers aan CultuurContentement: 71% noemt het cultuur- of gemeenschapscentrum in hun gemeente een goede plaats om anderen te ontmoeten. Nog eens 20% gaat min of meer akkoord. Uit de PaS14 leerden we al dat mensen elkaar in deze centra niet alleen ontmoeten voor culturele activiteiten, maar ook om gewoon een hapje te eten of samen te borrelen, al dan niet in combinatie met een voorstelling.

BIBLIOTHEEK

De bibliotheek doet het een pak minder goed dan de cultuurcentra en scoort voor deze vraag ook veel lager dan voor andere vragen over de bibliotheek: de helft – 50% – vindt dat de bibliotheek in zijn gemeente een goede plek is om anderen te ontmoeten, bijna een op de vijf – 18% – is het expliciet oneens met deze stelling.

Misschien is daar een eenvoudige verklaring voor: in een bib wil je in alle rust snuisteren in het aanbod, of rustig lezen in een hoekje. Toch blijkt uit de open antwoorden dat wel meer respondenten de bibliotheek ook zien als een plek om andere mensen te ontmoeten. De vraag aan bibliotheken om daarop in te spelen, leeft.

“ Heel positief dat onze bib op zondagvoormiddag nog open is. Niet evident om dit te blijven volhouden, maar voor de inwoners is dit een enorme meerwaarde. Het maakt van de bib die voormiddag een fijne ontmoetingsplaats. Ook de borrelwoordjes op zondagvoormiddag hierop laten aansluiten is voor jonge ouders een verademing. ”

VROUW, 37 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

“ De bib als plek van ontmoeting, als belevingsruimte, is een relatief recent idee. In veel bibliotheken is daar de ruimte niet voor en is de infrastructuur daar niet op afgestemd. Daar is budget voor nodig. Waar dat al mogelijk gemaakt is, zien we mooie initiatieven bloeien, tot en met mensen die samen de krant komen lezen of fab labs, waar mensen samen 3D-printen of lasercutting doen en elkaar verder helpen. Nog een kanttekening: de mensen die elkaar vinden op één bepaald moment in een cultuurcentrum voor een voorstelling is homogener dan de bonte bende die de bib binnenstapt. ”

VLAAMSE VERENIGING VOOR BIBLIOTHEEK, ARCHIEF & DOCUMENTATIE

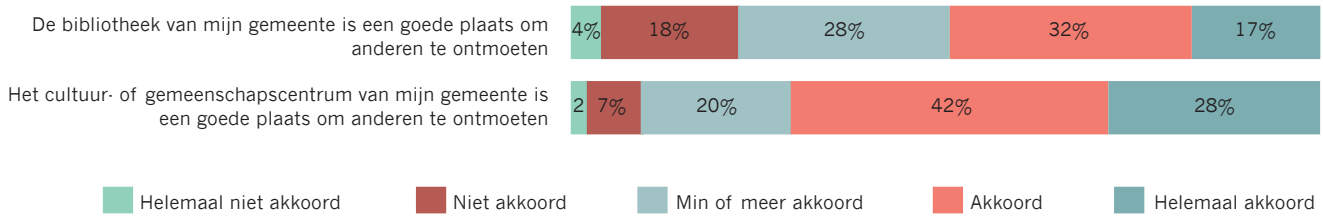

GEMEENTELIJK BELEID

Op de vraag of de gemeente zelf erin slaagt om via culturele en artistieke activiteiten mensen samen te brengen, antwoordt een minderheid (41%) van de deelnemers ja, 18% zegt expliciet van niet. Deze formulering zegt evenwel niets over hoe respondenten deze vraag begrepen hebben: zijn activiteiten die mensen samenbrengen meezingfestivals op het dorpsplein, activiteiten die mensen en culturen verenigen die elkaar nog niet kennen, toonaangevende voorstellingen die je met gelijkgezinden kan bekijken?

> " Cultuur en kunstbeoefening hebben bij uitstek een verbindende rol. Het is een spijtige vaststelling dat geografische verschillen zo hard blijven spelen. Het gevecht met de vereenzaming, verschillende generaties die van elkaar leren, meer tolerantie en verdraagzaamheid: het verenigingsleven kan er zeker toe bijdragen. "
> Forum voor Amateurkunsten

Cultuurspreiding & mobiliteit

INTERESSANTER AANBOD

De cultuurconsument die deelnam aan CultuurContentement proeft niet alleen van het culturele aanbod in de eigen gemeente; 55% van hen woont regelmatig culturele activiteiten in omliggende gemeenten bij. Ze doen dat in de eerste plaats omdat ze het aanbod daar interessanter vinden (32%), en in veel mindere mate omdat die locatie beter bereikbaar was (4%) of omdat het aanbod in de eigen gemeente volzet was (4%). De top drie van activiteiten waarvoor respondenten de gemeentegrenzen oversteken, zijn concerten (30%), podiumaanbod zoals theater of comedy (28%) en tentoonstellingen (24%). Maar ook andere activiteiten werden vaak genoemd: natuurwandelingen, presentaties, lezingen, koor, publieke evenementen, feesten en festival en toneel.

" Durf en investeer véél méér in cultuur (op welk vlak dan ook). Dat is een van de redenen waarom de omliggende gemeenten veel interessanter zijn en ik, en met mij ook veel anderen, uitwijken naar daar voor een avondje/dagje uit en workshops. "
VROUW, 29 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

CULTUUR- EN GEMEENSCHAPSCENTRA

Aangezien concerten en podiumaanbod een groot deel van het programma van het cultuur- of gemeenschapscentrum uitmaken, vinden we gelijkaardige cijfers terug: 53% van de respondenten uit gemeenten met een cultuur- of gemeenschapscentrum trekt geregeld naar het cultuur- of gemeenschapscentrum in omliggende gemeenten; 65% van de respondenten uit gemeenten zonder zo'n centrum doet dat ook.

De meesten doen dit omdat ze het aanbod daar beter vinden. Maar er zijn ook andere redenen: de kalender kwam ze beter uit, het is dichter bij huis, de zaal in de andere gemeente is volgens hen groter, beter of properder, vrienden nemen hen op sleeptouw, het is er goedkoper/gratis, in hun gemeente is er geen cultuur- of gemeenschapscentrum, de tickets in het eigen cultuurcentrum waren snel weg, ze zijn daar lid van een vereniging.

" Als culturele veelvraat kom je er niet met één enkel cultureel centrum!"
MAN, 42 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

BEGRIP VOOR SPREIDING

Er wordt vaak reikhalzend over het hek gekeken naar het groenere gras aan de andere kant, maar niet alle respondenten die zeggen dat ze in de eigen gemeente hun gading niet vinden, vinden dit erg. In de commentaren zeiden verscheidene respondenten te begrijpen dat cultuur- of gemeenschapscentra in kleinere gemeenten niet hetzelfde uitgebreide, gevarieerde aanbod kunnen aanbieden als hun collega's in grotere centra.

" Ik woon in een relatief kleine gemeente. Ik vind het niet noodzakelijk dat het culturele aanbod vanuit de gemeente groot of breed moet zijn. Zeker met de nabijheid van kleinere steden. "
MAN, 39 JAAR, KLEINE GEMEENTE

Vaak moedigen ze in één adem hun eigen gemeente aan om samen te werken met buurgemeenten en het aanbod – ongeacht de aanbieder – te verdelen, in functie van de doelgroepen en de samenstelling van de bevolking om zo het aanbod gevarieerder te maken, in plaats van naast elkaar allemaal een gelijkaardig aanbod te organiseren.

" Ik zou mijn gemeente willen aanraden niet langer 'cavalier seul' te spelen inzake cultuurbeleid (wat ze hardnekkig blijft doen), maar aan te sluiten bij het cultureel samenwerkingsverband tussen de omliggende gemeenten, dat al jaren een uitgebreide en diverse waaier van culturele manifestaties kan aanbieden. "
GEEN GENDER AANGEDUID, 72 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

“ Wat kunnen gemeentebesturen hieruit leren? Dat je heus niet alles alleen moet doen, je over het muurtje kan kijken. Er bestaan vandaag al heel wat mooie voorbeelden van cultuur- en gemeenschapscentra die samenwerken in regionale samenwerkingsverbanden. Zij overleggen over de spreiding van het aanbod in hun regio, over gedeelde communicatie, prijssetting en eventueel zelfs over niches die ze kunnen verdelen onder elkaar.”
Vereniging Vlaamse Cultuur- en Gemeenschapscentra

“ Mooi hoe verschillende respondenten aangeven dat spreiding kan en mag. Dat heeft ook te maken met de regionale rol van cultuurcentra. Bovendien woont niet iedereen in de dorps- of stadskern. Wie aan de buitengrenzen woont, trekt gemakkelijker naar de buurgemeenten. Misschien moeten we dus wat uitzoomen en zorgen dat er evenwichten zijn over een regio heen, ik denk bijvoorbeeld aan het vormingsaanbod en aan (in)formele (kunst)opleidingen. Voor bibliotheken speelt die lokale verankering, dichtbij huis, wel nog veel meer een rol. Maar we zullen altijd met een spanningsveld blijven zitten: het begrip voor een regionaal evenwicht enerzijds, en de lokale verankering anderzijds. Kleinere of zeer landelijke gemeenten aanvaarden niet zomaar dat alles alleen in grotere centra aanwezig is. Nabijheid van kunst en cultuur is belangrijk. Zelfs tot op wijkniveau.”
Forum voor Amateurkunsten

Ga je regelmatig naar de bibliotheek in een omliggende gemeente? (meerdere antwoorden mogelijk)	
Nee	74%
Ja, omdat de locatie beter is (bijv. op weg naar het werk, dichter bij huis...)	8%
Ja, omdat de openingsuren beter zijn	6%
Ja, omdat het aanbod (boeken, dvd’s, ...) beter/groter is	15%
Ja, omdat er meer/betere activiteiten zijn (bijv. vorming, lezing, ...)	4%
Ja, omdat... (vul in)	6%

BIBLIOTHEKEN

Meer dan de cultuur- en gemeenschapscentra wordt de bibliotheek ervaren als een basisvoorziening, die mensen het liefst dichtbij huis hebben en die voor iedereen vlot bereikbaar moet zijn. Mensen maken er op een andere manier gebruik van dan van een cultuur- of gemeenschapscentrum. Dat kunnen we afleiden uit het feit dat maar liefst 74% nooit een bibliotheek in een andere gemeente bezoekt.

Als ze het toch doen, is dat omwille van het aanbod (15%), het feit dat de bib beter gelegen is, bijvoorbeeld dichter bij huis of op de weg naar het werk (8%), of omwille van betere openingsuren (6%). Alle bibliotheken hebben een basisaanbod, maar verschillende bibliotheken kiezen ook eigen projecten, afhankelijk van hun eigen visie of van waar lokale verenigingen mee bezig zijn.

“ Ik ga naar de bib van de buurgemeente omdat zij ook in de vakantie open is, wanneer een mens tijd heeft om te lezen.”
vrouw, 65 jaar, middelgrote gemeente

Soms kiezen respondenten ook gewoon voor de buren omdat het er, om verschillende redenen, aangenamer toeven is. Opvallend is het verlangen naar een plek, als deel van de bib, waar bezoekers een kopje koffie kunnen drinken en in de nieuwe oogst kunnen duiken of waar ze potentieel leesvoer even kunnen monsteren voor ze beslissen.

“ Ik ga naar mijn buurgemeente omdat ik daar anoniemer ben. Er zijn daar geen bekenden, ik kan rustig een boek kiezen zonder er aangesproken te worden.”
vrouw, 48 jaar, kleine gemeente

“ In de bibliotheeksector wordt momenteel steeds vaker nagedacht over regionale samenwerking, zelfs over regiobibliotheken, omdat bibliotheken menen dat ze samen een betere dienstverlening kunnen aanbieden. Het wordt een uitdaging om ervoor te zorgen dat de nabijheid die de bibliotheekgebruiker verwacht, daarbij niet verloren gaat.”
Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie

Promotie & Communicatie

EIGEN GEMEENTE

Een goede communicatiestrategie is onmisbaar als je mensen naar culturele activiteiten wil lokken. Gemeenten slagen daar relatief goed in: 71% van de deelnemers vindt dat ze voldoende informatie krijgen over het culturele leven in hun gemeente. Respondenten uit kleinere gemeenten zijn iets ontevredener.

En toch: de deelnemers aan CultuurContentement zijn gemotiveerde cultuurliefhebbers. De kans is groot dat zij bij het begin van elk cultuurseizoen in blaadjes de voorstellingen aankruisen die ze willen zien en zelf websites uitpluizen om te weten aan welk aanbod ze zich tegoed kunnen doen. Is 71% dan nog goed?

Voor erfgoed ligt de score nog lager: 65% van de respondenten vindt dat hun gemeente het lokaal erfgoed en patrimonium voldoende promoot, en bijna een op de vijf (19%) vindt expliciet van niet.

Dat er ruimte tot verbetering is voor de communicatie over en de promotie van culturele activiteiten in Vlaamse gemeenten blijkt ook uit commentaren die deelnemers meegaven. Informatie is te beperkt of komt (te) laat. Soms zeggen ze beter op de hoogte te zijn van de buurgemeenten omdat die flyeren. Het lokale infoblad werd afgeschaft en informatie is alleen nog online te vinden; of in de informatie in het blaadje van de gemeente is de informatie over culturele activiteiten (van verenigingen) weggelaten.

" Communicatie in de gemeente: bitter weinig en meestal zeer laat. Enkel elektronische info (via gemeentelijke website) is niet voldoende. In het gemeentelijk infoblad (4 keer per jaar) is het cultuuraanbod weggelaten. Een groot aantal, meestal oudere inwoners, wordt niet meer bereikt. "

MAN, GEEN LEEFTIJD OPGEGEVEN, KLEINE GEMEENTE

" Als nieuwe inwoner werd bij de (verplichte) inschrijving geen enkele (!) info over of verwijzing naar plaatselijke activiteiten gegeven. Wij zoeken en vinden op termijn wel het nodige, maar voor deze gemeente is het totale gebrek aan basisinfo voor nieuwe bewoners een gemiste kans. "

MAN, 71 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

Of de informatie beperkt zich tot de grote evenementen en gaat voorbij aan de vele kleine activiteiten in een gemeente.

" Niet altijd grootse events, maar ook kleinschalige events promoten. Onze stad heeft een drukke zomer, maar de communicatie is nu teveel toegespitst op grote buitenevents. "

MAN, 47 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

Er is ergernis over de oubolligheid of onaantrekkelijkheid van de presentatie.

" Ik mis een aantrekkelijke brochure (bijvoorbeeld in samenwerking met een tekenaar en/of fotograaf) met het volledige aanbod dat een publiek van alle leeftijden zou kunnen charmeren en aanzetten tot deelnemen. "

VROUW, 59 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

De jongste cultuurliefhebbers in de bevraging (12-25 jaar) bleken het minst tevreden over communicatie en promotie. Deze generatie bereik je vooral via sociale media en laat net dit nu een van de zwakke plekken in de communicatie zijn, zo blijkt uit de commentaren.

" Ik zou graag nog beter op de hoogte gebracht worden van wat er allemaal te beleven valt. Ik kijk af en toe wel eens in de info, maar dat is niet echt hip voor jongeren. Misschien moeten ze zoeken naar een betere manier om jongeren aan te spreken, bijvoorbeeld via een Facebookpagina. Zo zie je welke evenementen er allemaal zijn en welke vrienden aanduiden dat ze ernaar toe gaan. Dan ga je dat misschien sneller zelf doen. "

VROUW, 24 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

" Sociale media zijn voor jongeren een zeer belangrijk kanaal. Dat kanaal wordt nog te weinig gebruikt. Bovendien is de info vaak versnipperd: een aparte website van de bib, van het cultureel centrum, van de jeugddienst... "
Forum voor Amateurkunsten

OMLIGGENDE GEMEENTEN

Meer dan de helft van de respondenten wipt geregeld de gemeentegrenzen over om daar een concert of een voorstelling mee te pikken. Niet verwonderlijk dus dat ze ook graag op de hoogte worden gehouden van het culturele aanbod in de omliggende gemeenten. Maar gebeurt dat ook?

Slechts 42% zegt informatie te krijgen over het aanbod in de buurgemeenten. Bijna een op de drie (28%) zegt geen informatie te krijgen. Bijna de helft van deze groep zou wel informatie willen krijgen. Ook hier zijn de jongeren het minst tevreden.

" Er is nergens info beschikbaar over het aanbod van de buurgemeenten. Ik houd het aanbod zelf wel in de gaten, maar ik heb toch al een aantal leuke dingen gemist omdat ik niet op de hoogte was :-(. "
vrouw, 54 jaar, middelgrote gemeente

VERENIGINGEN EN INDIVIDUELE KUNSTENAARS

Het culturele leven in een gemeente beperkt zich niet tot wat de cultuur- of gemeenschapscentra of de bibliotheek programmeren, integendeel. Veel van het aanbod aan kleinere activiteiten – muziek, theater, lezingen, zang, tentoonstellingen – is het werk van plaatselijke verenigingen en (amateur)kunstenaars.

Van de respondenten die zelf een culturele activiteit in hun gemeente organiseren, vindt 72% dat ze dit bekend kunnen maken via de communicatiekanalen van de gemeente. Al is ook hierover ergernis te vinden in de commentaren van de bevraging.

Grootste punt van frustratie is het feit dat verenigingen en amateurkunstenaars niet altijd een plekje krijgen in het promotiemateriaal van het cultuurcentrum of dat de gemeente ook op andere vlakken te weinig inspanningen doet om dit deel van het aanbod te promoten. Ze moeten zelf flyeren, affiches maken en dat kost wel wat voor kleine verenigingen. Niet alleen organisatoren betreuren dit, ook gebruikers zeggen informatie te willen over dat ruimere aanbod.

" De aankondigingen van de concerten van onze bigband in de schouwburg gebeuren nog steeds niet via de cultuurkrant. Wij moeten elk jaar de regionale kranten vragen om onze activiteiten op te nemen of meer aandacht te geven. Persoonlijk vind ik dat evenementen die plaatsvinden in de stadsschouwburg toch wel een plekje verdienen. "
man, 62 jaar, grote stad of gemeente

" Op de website van het cultureel centrum worden jammer genoeg niet alle activiteiten vermeld die er plaatsvinden – zoals bijvoorbeeld optredens van lokale verenigingen (zoals turnverenigingen, dansscholen, ...). Bij culturele centra in de buurgemeenten gebeurt dit wel, waardoor ook geïnteresseerden die geen lid zijn shows kunnen bijwonen. Voor de verenigingen is dit een kans om naar buiten te treden en nieuwe leden aan te trekken. "
vrouw, 32 jaar, grote stad of gemeente

" Als je ziet dat een grote groep – 32% – van de respondenten die ook zelf een activiteit georganiseerd hebben, zegt dat er nog ruimte voor verbetering is wanneer het gaat over eigen activiteiten aankondigen in de gemeente, dan zou ik als gemeentebestuur toch maar eens luisteren. "
Federatie sociaal-cultureel werk

" Als een gemeente communiceert over de activiteiten van amateurverenigingen, is dat ook een erkenning van hun inspanningen en van de rol die ze hebben in een gemeente. Het geeft hun activiteiten zichtbaarheid. "
Forum voor Amateurkunsten

INFORMATIE OVER HET CULTUURBELEID

Is het nodig voor een gemeente om, naast informatie over het cultuuraanbod en de activiteiten op haar grondgebied, ook informatie te verspreiden over het lokaal cultuurbeleid en de visie die dit beleid inspireert? Welke accenten legt een bestuur, welke samenhang is er tussen de verschillende cultuurfacetten, welke doelen streeft het bestuur na op de langere termijn?

Verschillende vragen in CultuurContentement peilden expliciet naar de gemeentelijke visie op cultuur. Steunt de gemeente lokaal talent en gevestigde kunstenaars? Heeft ze voldoende oog voor culturele samenwerkingsverbanden? Hoe zorgt ze voor een toegankelijk cultuuraanbod? In vergelijking met de andere vragen viel hierbij op hoe vaak de zeer geëngageerde deelnemer van CultuurContentement ‘ik weet het niet’ antwoordde op deze vragen. Het ging telkens om een vijfde tot een kwart van de respondenten.

“ Door het wegvallen van de verplichting om sectorale beleidsplannen te maken, hebben we als burger geen idee van welke de ambities en doelstellingen zijn van het beleid voor cultuur.”

VROUW, 51 JAAR, KLEINE GEMEENTE

“ Vroeger had je het cultuurbeleidsplan als leidraad. Burgers konden dit downloaden vanop de website van hun stad of gemeente. Deze visie op cultuur zit nu geïntegreerd in het strategisch meerjarenplan van de gemeente. Slechts weinig gemeenten communiceren hierover op een toegankelijke manier, in hapklare brokken. Dit bemoeilijkt de inspraak van burgers. Daarom deze oproep aan gemeenten: communiceer over de grote lijnen van het cultuurbeleid, zeg duidelijk wie er welke rol in opneemt en voor welke ondersteuning burgers bij hun gemeente terechtkunnen. Zo weten burgers hoe wat zij doen past in een groter geheel. Dit zal de betrokkenheid van eenieder verhogen.”

VERENIGING VLAAMSE CULTUUR- EN GEMEENSCHAPSCENTRA

Zelf organiseren & Ondersteuning

BEGELEIDING EN ADVIES

Gemeenten hoeven niet alles alleen van a tot z te organiseren. Burgers zouden dat ook niet willen, ze willen ook zelf, vanuit hun eigen interesses en passies, initiatief nemen. Veel van het aanbod in een gemeente – muziek, theater, lezingen, zang, tentoonstellingen, workshops, uitstappen... – is dan ook het werk van plaatselijke verenigingen en (amateur)kunstenaars.

" In onze gemeente wordt een 'gehandicapt' cultureel subsidiebeleid gevoerd. Wie niet behoort tot/aanleunt bij het partijpolitieke weefsel van de politieke meerderheid (burgemeester en een drietal schepenen) krijgt de facto gemeentelijke steun noch gemeentelijke belangstelling voor de culturele projecten."
MAN, 70 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

Heb je de voorbije vijf jaar al eens een openbare culturele activiteit in jouw gemeente georganiseerd?	
Ja	43%
Wel geprobeerd, maar niet gelukt	2%
Neen	55%

Bijna de helft (45%) van de respondenten van CultuurContentement wilde in de vijf jaar voorafgaand aan de bevraging een culturele activiteit organiseren en 96% is daar effectief in geslaagd. Velen gaven vaak aan dat ze onvoldoende begeleiding en ondersteuning kregen van de gemeente wanneer ze zelf iets willen organiseren.

De meningen over ondersteuning zijn verdeeld, naargelang het aspect van de ondersteuning, maar over het algemeen zijn respondenten hierover minder tevreden dan over aanbod of communicatie. Net de helft (50%) van de deelnemers die al zelf hebben georganiseerd, vond het advies en de begeleiding die de gemeente gaf bij het organiseren van plaatselijke activiteiten voldoende. Een op de vijf (21%) is expliciet negatief.

" Naast digitale e-loketten, die de aanvraagprocedures op de meeste plaatsen al een stuk eenvoudiger hebben gemaakt, merk je dat er behoefte blijft aan een persoonlijk aanspreekpunt. Iemand die wegwijs kan maken in het subsidielandschap, die linken kan leggen met andere organisatoren, iemand die verder kijkt dan evidenties en aanspoort om projecten nog meer uit te diepen."
FORUM VOOR AMATEURKUNSTEN

INFRASTRUCTUUR SCHIET TEKORT

Een nog groter knelpunt is het aanbod van betaalbare, aangepaste ruimtes om te vergaderen, te experimenteren, op te treden of te exposeren: nog niet de helft (48%) vindt dat er voldoende infrastructuur is, maar liefst 28% geeft zijn gemeente expliciet een onvoldoende. Respondenten ervaren een tekort aan een nabije, lokale en laagdrempelige structuur waar ze zelf kunnen doen en organiseren.

Dat blijkt ook uit de commentaren. Er borrelt zeer veel ongenoegen over de kwaliteit en de prijs van de infrastructuur waar verenigingen zelf gebruik van kunnen maken: te kleine of net te grote zalen, te oubollige en niet goed onderhouden zalen, onaangepaste zalen met slechte akoestiek. Polyvalentie lost niet alles op; zeker voor wie kunst beoefent, is akoestiek doorslaggevend.

" Er is behoefte aan een extra kleine podiumzaal om de artistieke projecten van verenigingen... een plek te bieden. Er is ook behoefte aan een 'vrije' plek voor artistieke creatie, repetitie, experiment..."
VROUW, 58 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

" Ik droom van een eigen 'huis der amateurkunsten' in onze stad met multifunctionele en polyvalente ruimtes, dat receptief wordt uitgebaat. Bijna alle culturele infrastructuur wordt vandaag 'bezet' en 'geclaimd' door professionele organisaties en voorstellingen. Waar kunnen de amateurs en experimenterende groepen terecht?"
MAN, 54 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

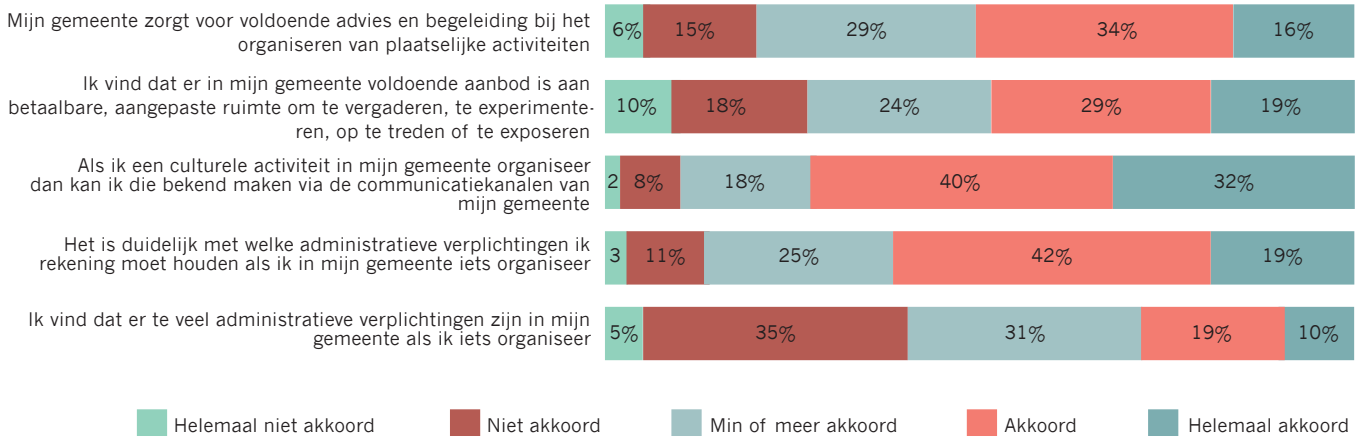

“ We hebben een cultureel centrum nodig in plaats van al die klaslokalen, pastoriezaaltjes, gemeentelokalen waar je dan een concertje geeft dat qua akoestiek, benodigdheden en infrastructuur niet past!”

VROUW, 38 JAAR, KLEINE GEMEENTE

Bovendien vinden ze de zaalhuur vaak te hoog.

“ Wie de naam ‘cultuurgemeente’ wil dragen, moet zich engageren voor ondersteuning aan eigen cultuurverenigingen. Zalen en materiaal ten dienste stellen is mooi, maar als er 35 euro gevraagd wordt om een zaaltje te huren om de voorverkoop voor een plaatselijke toneelgroep te organiseren, is dat plots minder mooi. Voor alles wat de gemeente ten dienste stelt van de verenigingen moet meestal fors betaald worden.”

MAN, 65 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

Wanneer aan alle respondenten, dus ook aan degenen die (nog) niet hebben georganiseerd, gevraagd wordt of verenigingen, kunstenaars en andere organisaties voldoende een beroep kunnen doen op de infrastructuur van het cultuurcentrum of het gemeenschapscentrum in de gemeente, antwoordt 66% van de respondenten bevestigend.

“ Vanuit kunstbeoefening in de vrije tijd is er duidelijk een vraag om ook terecht te kunnen in de culturele en gemeenschapscentra, op zijn minst voor de infrastructuur, al begrijpen we dat het niet altijd makkelijk is om ook artistieke begeleiding of ondersteuning te bieden. Maar de dialoog hierover moet er zijn.”

FORUM VOOR AMATEURKUNSTEN

“ Zorg ervoor dat verenigingen die het cement vormen van een gemeente maximaal ondersteund worden in hun activiteiten om mensen samen te brengen en de gemeenschap te vormen. Essentieel is een degelijk uitgeruste gemeenschapsinfrastructuur die tegen zeer lage tarieven gehuurd kan worden. Het moet ook makkelijker worden om materialen (tafels, stoelen, e.d.) te ontlenen, omdat verenigingen hier niet zelf in kunnen investeren en de kost van privéhuur een te grote impact heeft op de middelen van een vereniging.”

MAN, 42 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

“ Het is goed dat de stad zaken organiseert om haar culturele infrastructuur maximaal te benutten, maar er moeten meer ruimte en mogelijkheden zijn voor culturele verenigingen die sporadisch eens gebruik maken van die infrastructuur. Vergeet niet dat verenigingen cultuur brengen die heel dicht bij de mensen staat en mensen samenbrengt, ook al lijkt de “c” ervan ietsje kleiner dan van de Cultuur.”

MAN, 62 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

“ Hoewel elke vereniging gewoonlijk al jaren dezelfde data kiest voor haar activiteiten, moeten ze die data jaar na jaar opnieuw aanvragen zonder de zekerheid te hebben dat ze die krijgen. Soms moeten ze die dag dan toch nog veranderen, hoewel de datum al bevestigd werd, met alle organisatorische problemen vandien. Waarom krijgen verenigingen geen voorrang en worden dan pas de overblijvende data ingevuld met voorstellingen van betaalde artiesten of verenigingen van buitenaf? Geef bijvoorbeeld één vaste datum voor een cultuuractiviteit per vereniging. Willen ze er meer? Dan volgen ze nadat artiesten/verenigingen van buiten de gemeente hebben vastgelegd. ”

MAN, 32 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

In de commentaren vonden we overigens verscheidene stemmen terug die pleiten voor meer privé-initiatief of andere alternatieven, omdat ze in de gemeentelijke infrastructuur niet terecht-kunnen. Er zijn klachten over gemeentebesturen die hun politieke kleur(en) laten meespelen in de toewijzing van de gemeentelijke infrastructuur.

“ Prijzen voor vergaderzalen of zalen tout court vallen te hoog uit. Subsidiepolitiek dient hieraan aangepast te worden. Nu heb ik de indruk dat steeds dezelfde verenigingen kunnen genieten van de voordelen. Je moet het eerst en vooral weten. En dan moet je nog door een administratieve rompslomp om de goedkeuring van het College van Burgemeester en Schepenen te krijgen. Meer efficiëntie en minder willekeur zouden hier op hun plaats zijn. ”

MAN, 51 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

REGIONALE VERSCHILLEN

Minst tevreden zijn Vlaams-Brabant, Oost-Vlaanderen en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest; Antwerpenaren en West-Vlamingen zijn het meest tevreden over ondersteuning, advies en begeleiding. In middelgrote gemeenten zijn deelnemers iets tevredener.

Mensen die werken zijn minder tevreden dan mensen die niet werken. Hoe hoger opgeleid, hoe minder tevreden respondenten zijn.

JONGEREN IN DE KOU

Jongeren klagen het meest over de begeleiding die ze krijgen van gemeenten wanneer ze iets organiseren, een gevoel dat we ook in de commentaren expliciet terugvinden.

“ Ik zou graag meer tolerantie zien voor alternatieve jongeren (tieners/twintigers). Wij hebben vroeger ‘niet aangegeven’ feesten en bijeenkomsten georganiseerd, omdat alles aangeven te veel tijd en moeite kost en hierdoor heel veel jongeren afhaken die het te druk hebben met studeren en werken. Hoewel dergelijke feesten dus ‘illegaal’ waren, deden ze bijna nooit iemand kwaad. De dag erna werd de locatie achtergelaten zoals ze gevonden was. Deze jongeren zijn nu volwassenen die grote culturele projecten en vzw’s hebben opgestart, die honderden mensen dagelijks cultuur en entertainment en sociale integratie aanbieden. Als gemeente zou ik proberen om zulke jongeren niet te straffen. Probeer het eenvoudiger te maken om iets te organiseren, eventueel op een locatie die daarvoor is opgericht en waar de overheid zicht heeft op de situatie. ”

VROUW, 29 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

ADMINISTRATIEVE VERPLICHTINGEN

Bijna een op de drie respondenten (29%) vindt dat er te veel verplichtingen zijn wanneer ze zelf iets organiseren, 40% vindt dat helemaal niet. Het is ook niet voor iedereen duidelijk met welke administratieve verplichtingen ze rekening moeten houden wanneer ze iets organiseren: 14% vindt het niet duidelijk, 25% vindt het min of meer duidelijk.

“ Honderd-en-een regeltjes worden vooral toegepast om dingen te kunnen afketsen, ze ontmoedigen meer dan dat ze bijvoorbeeld terecht veiligheid garanderen. ”

VROUW, 51 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

> “ Een derde van de respondenten die zelf al organiseerden heeft het gevoel dat ze aan te veel verplichtingen moeten voldoen. Dat is op zich al vrij hoog. Wij weten uit ervaring dat dit probleem groter is, omdat het afhangt van wat ze georganiseerd hebben. Beleg je een vergadering in het gemeenschapscentrum, dan valt dat qua verplichtingen wel mee. Je belt om ze te boeken, je vult misschien een formulier in. Maar in de openbare ruimte een evenement organiseren is heel andere koek. Hier is dus zeker ruimte tot verbetering. ”
> Federatie sociaal-cultureel werk

ERFGOED

Een kleine meerderheid (58%) van alle respondenten vindt dat hun gemeente erfgoedverenigingen en -organisaties voldoende ondersteunt, bijvoorbeeld door in plaats te voorzien om erfgoed te bewaren, door ze te helpen naar buiten te komen via tentoonstellingen of een plek te geven op de website; 17% vindt expliciet van niet. Bovendien weet 17% het niet, een veel hoger aantal dan bij gelijkaardige vragen voor ander deelsectoren.

GEORGANISEERD CULTUURLEVEN

Burgerinitiatieven en verenigingen hebben volgens 55% van alle respondenten in hun gemeente voldoende toegang tot subsidies, ruimtes, uitleenmateriaal, promotie... om culturele activiteiten te organiseren. Bijna een op de vijf (19%) weet het niet.

> “ Op het eerste gezicht is het niet zo vreemd dat een vijfde dit niet weet. Als je geen deel uitmaakt van die initiatieven, ben je minder op de hoogte. Maar dat betekent ook dat verenigingen of initiatieven die net beginnen niet weten dat er ondersteuning is, en waar ze die kunnen vinden. Dit heeft dus gevolgen voor de vernieuwing van het cultureel weefsel in een gemeente. Het is belangrijk dat gemeenten verder denken dan het klassieke georganiseerde verenigingsleven, en ook bottom-up- en tijdelijke initiatieven kansen geven om te groeien. ”
> Forum voor Amateurkunsten

INDIVIDUELE KUNSTENAARS

De ontevredenheid over de toegang tot subsidies, ruimtes, uitleenmateriaal of promotie is voor deze groep uitgesprokener. Individuele kunstenaars, kunstprojecten en kunstcollectieven hebben volgens 45% van alle respondenten in hun gemeente voldoende toegang. Meer dan een kwart (26%) is expliciet niet akkoord. In middelgrote gemeenten zijn deelnemers iets tevredener.

Vooral beeldend kunstenaars, zo blijkt uit de commentaren, zijn gefrustreerd omdat ze geen geschikte plek hebben om hun werken tot hun recht te laten komen.

> “ De muren van de cafetaria in ons cultuurhuis zijn kaal. Ik zou het fijn vinden om onze kunstenaars de kans te geven om in de cafetaria te mogen exposeren. Een maandelijkse wissel van schilderijen en beelden zou die locatie heel wat gezelliger maken. Zo zouden onze kunstenaars ook een breder publiek bereiken. ”
> man, 81 jaar, middelgrote gemeente

> “ Een ‘Week van de Amateurkunsten’, daar vraag ik al jaren om. Het antwoord is steeds: we gaan daar iets aan doen, maar daar blijft het bij. Ik kan zo zeker 20 mensen opnoemen die iets met kunst doen, maar die moeten het steeds buiten de gemeente zoeken, op een zeldzame artistieke lente na. En daar mag iedereen dan één werkje presenteren in een zielig zaaltje in het station. ”
> man, 70 jaar, kleine gemeente

> “ Deze cijfers verrassen ons niet echt. We kloppen al langer op deze nagel. Als er gemeentelijke infrastructuur of een uitleendienst voor materiaal ter beschikking staat van verenigingen, kan je op zijn minst de reflex hebben om te bekijken welke andere dynamische elementen in de gemeente dit nog kunnen gebruiken, zoals kunstenaars in de vrije tijd. Want zij betekenen ook iets voor de gemeente en haar uitstraling. ”
> Forum voor Amateurkunsten

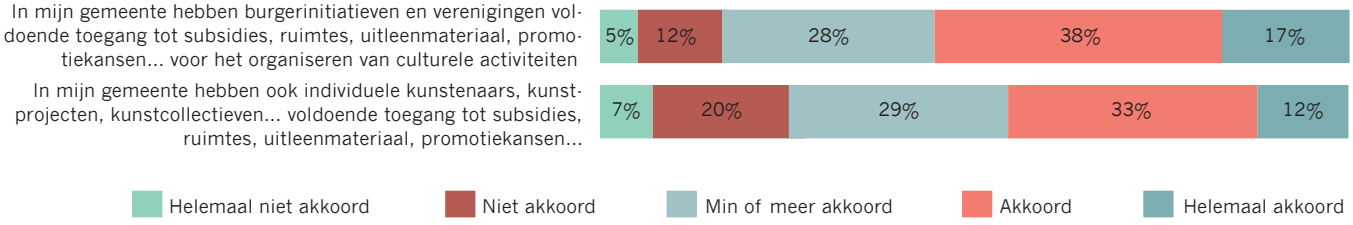

GEBREK AAN EEN SPELVERDELER

De cultuurbeleidscoördinator – niet langer actief in elke gemeente – of de cultuurdienst kan in een gemeente een bemiddelaar zijn voor mensen en verenigingen die zelf het initiatief nemen. Als eerste aanspreekpunt is deze persoon goed geplaatst om door te verwijzen naar andere kanalen of organisaties.

We stelden hier weinig vragen over in de burgerpeiling, maar we merkten wel dat dit thema leeft bij de mensen die de bevraging beantwoordden. Wel meer deelnemers grepen de open vragen aan om te benadrukken dat ze zo'n spelverdeler in hun gemeente missen. En als er wel een aanspreekpunt is, voelen niet alle cultuurspelers en verenigingen zich even gewaardeerd.

" Het verenigingsleven komt op de tweede plaats. Vanuit het gemeenschapscentrum wordt beslist welke cultuur er voor ons nodig is. Kunstenaars uit het hele land kunnen hier tentoonstellen. Wat er in onze gemeente leeft blijft op de achtergrond. De bestaande verenigingen zoals de heemkringen, de fanfares, kunnen cultuur doorgeven aan kinderen en jongeren, ouderen. Is er interesse vanuit het gemeenschapscentrum voor wat er in de verenigingen gebeurt?"

VROUW, 77 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

" Zorg voor een eventcoördinator die de sparringpartner is van elke vereniging of wijk die iets wil organiseren. Deze coördinator is de single point of contact binnen de gemeentelijke diensten en zorgt voor de opvolging en voortgang. "

MAN, 42 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

" Als je een 18-jarige bent die muziek wil maken, wil schrijven of beeldende kunst wil maken, klop je dan aan bij de cultuurdienst, bij de jeugddienst of zijn er nog andere plekken? Dit soort communicatie is te veel versnipperd. Er wordt nog steeds te veel gedacht vanuit diensten en te weinig vanuit de burger en waar die zijn informatie moet halen. "

FORUM VOOR AMATEURKUNSTEN

" Er is een duidelijke tendens in heel wat gemeenten om meer in te zetten op een vrijetijdsdienst in plaats van op een cultuurdienst. Veel gemeenten zijn afgestapt van het profiel van de cultuurbeleidscoördinator. Het zou interessant zijn om te zien of net in deze gemeenten er meer of minder tevredenheid is over de ondersteuning. "

FEDERATIE SOCIAAL-CULTUREEL WERK

Investeren & Durven

Welke visie houden steden en gemeenten erop na als het gaat om nieuw en lokaal talent? Durven ze al eens buiten de lijntjes kleuren en ook aanbod en ondersteuning organiseren voor artiesten die hun sporen nog aan het verdienen zijn en zich verder moeten kunnen bewijzen?

Op de vraag of gemeenten voldoende investeren in de ontwikkeling van nieuw lokaal talent, antwoordt 34% van de CultuurContentement-respondenten van wel, een op de vijf heeft geen idee. Als gemeenten dus al de moeite nemen om te investeren in talent van eigen bodem, dan komen ze hier in elk geval veel te weinig bewust meer naar buiten. Overigens vindt ook slechts 41% dat hun gemeente voldoende aandacht besteedt aan al gevestigde kunstenaars en artiesten. Ook voor deze communicatie is er dus enige ruimte tot verbetering.

Dat betekent niet dat de deelnemers van CultuurContentement verwachten dat hun gemeente deze proeftuinen en labo's allemaal zelf ontwikkelt. Geef burgers vooral de ruimte om zelf informeel te organiseren. Laat het gebeuren door te voorzien in een podium, een zaaltje, zodat ook wie buiten het reguliere smaakpatroon valt een plek vindt om te proberen en te testen.

" Er zou wel meer lokaal nieuw talent aan bod mogen komen uit diverse disciplines; het blijft vaak beperkt tot enkele culturele spilfiguren die telkens terugkeren. Kortom, er lijkt niet gezocht te worden naar nieuw talent (of er wordt simpelweg geen promo voor gemaakt). Experimentele cultuur zou ook een plaats mogen krijgen. Het is vaak de mainstreamcultuur die voorrang krijgt. "
VROUW, 27 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

" Geef opkomend talent meer ruimte om hun werk te tonen, toon zelf initiatief, maak de drempel lager. "
MAN, 20 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

" Ik ben ervan overtuigd dat participatie en cocreatie de weg is die verder moet worden bewandeld. Daarin geloof ik veel meer dan het verder ondersteunen van ouderwetse structuren en adviesorganen die geen vertegenwoordiging van de bevolking zijn. "
VROUW, 37 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

Bijna een op de drie mensen (32%) vindt dat zijn gemeente voldoende investeert in samenwerking tussen kunstenaars en kunstorganisaties met scholen, verenigingen, teken- of muziekacademie... Velen pleiten in de commentaren voor meer (gedurfde) samenwerkingen en het slopen van hokjes.

" Zoek naar cross-over tussen erfgoed-cultuur-welzijn & onderwijs. Durf vernieuwen... Herdenk klassiekers. "
MAN, 39 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

" Meer culturele activiteiten in samenwerking met, en buiten de muren van de gemeentelijke gebouwen. "
VROUW, 36 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

" In een 'groene' gemeente zoals de onze is er een groot tekort aan kunst die geïntegreerd is in de natuur. "
VROUW, 23 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENT

Ook cultuur- gemeenschapscentra kiezen in de beleving van de respondenten te vaak voor veiligheid. Niet eens de helft (46%) vindt dat zijn cultuurcentrum voldoende experimentele en vernieuwende projecten programmeert. Een kwart (25%) vindt dit expliciet niet het geval. Nochtans zegt 78% van de respondenten het belangrijk te vinden dat het cultuur- of gemeenschapscentrum in vernieuwing en experiment investeert.

" Cultuur is niet te koop en krijg je niet zomaar verkocht, cultuur is een product van cocreatie en participatie. Kritische massa ontstaat niet in de vergaderzaal, maar in een gezonde kweekvijver voor talent én oog voor talent. "
VROUW, 37 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

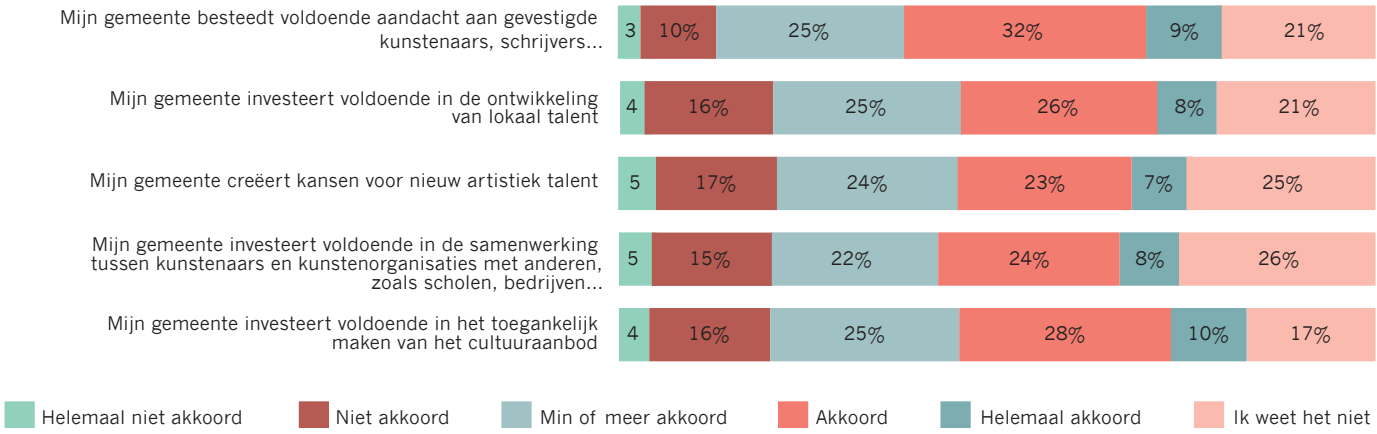

" Is er ondersteuning van gemeenten om beginnende artiesten een opleiding te laten volgen, om ze te laten meedoen aan prijzen, om een expo te maken? Krijgt iemand de kans om op een podium te staan? Mensen in CultuurContentement hebben een zeer goed zicht op het aanbod, maar het lijkt alsof ze veel minder goed alles zien wat daarachter ligt: de ontwikkeling en de ondersteuning van talent. Dat gaat vaak om kleine, structurele ingrepen zoals de samenwerking met het deeltijds kunstonderwijs, of tussen een cultuurcentrum en een jeugdhuis. Structurele dingen die een burger niet zo snel ziet en waarover een gemeente weinig communiceert. "

Overleg Kunstenorganisaties

" We zijn blij om te lezen dat ze experiment belangrijk vinden. We merken zelf al langer dat het cultuurcentrum een dynamische plek is waar ook meer en meer aandacht gaat naar innovatie en naar ruimte om te experimenteren. Die behoefte zien we nu ook bevestigd in CultuurContentement. "

Vereniging Vlaamse Cultuur- en Gemeenschapscentra

Levenslang leren

Levenslang leren is het devies van deze tijd. Vinden we daarvan sporen terug in de gemeenten, waar verenigingen, culturele centra, bibliotheken en andere organisaties en instellingen workshops, cursussen en lezingen organiseren?

> " Levenslang leren wordt steeds belangrijker, zowel voor het werk als voor het persoonlijk leven. Wij denken dat hier blijvend op moet worden ingezet. "
> Federatie sociaal-cultureel werk

Twee derde van de respondenten zegt niet te hebben deelgenomen aan vormingen in de gemeente in de zes maanden voor de bevraging, 23% soms en 12% vaak.

Dat is zeker niet het gevolg van een gebrek aan kansen om bij te leren. Meer dan de helft (57%) van de respondenten ziet in hun gemeente voldoende kansen om in de vrije tijd iets bij te leren, hoewel ook bijna een op de vijf (17%) expliciet niet akkoord gaat.

Er is nauwelijks een verschil tussen werkenden en niet-werkenden; in de commentaren hebben respondenten vooral klachten over het gebrek aan diversiteit in het aanbod en over de uren waarop vormingen plaatsvinden – met name wanneer werkenden zich niet kunnen vrijmaken.

" De enige vormingen die hier worden aangeboden zijn via VormingPlus. Deze activiteiten vinden altijd overdag plaats. Mensen die overdag werken hebben nooit de kans om hieraan deel te nemen. Jammer. "
man, 35 jaar, grote stad of gemeente

Bijna twee derde (63%) van de deelnemers vindt dat er in hun gemeente voldoende mogelijkheden zijn om zich artistiek te ontwikkelen (toneelspelen, creatief schrijven, muziek maken...). 15% gaat expliciet niet akkoord. De grootste tevredenheid is er bij respondenten in steden en grote gemeenten. Natuurlijk dient ook hier een onderscheid te worden gemaakt tussen wat de gemeente aanbiedt en wat 'het veld' zelf organiseert.

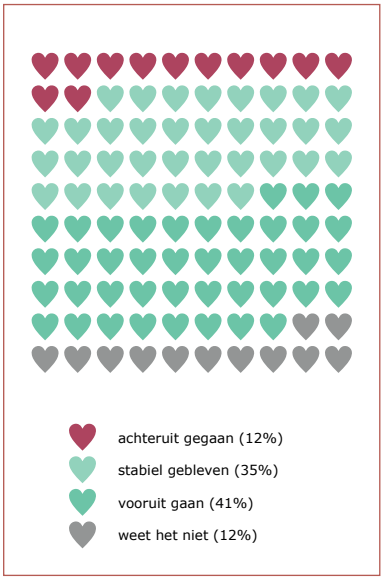

Contentement

De Vlaamse en Brusselse gemeenten mogen trots zijn: volgens het kritische publiek van CultuurContentement is het culturele leven er de voorbije bestuursperiode op vooruitgegaan. 41% zegt dat zijn gemeente het op dit vlak beter doet dan vijf jaar geleden, 12% ziet een achteruitgang. Nog eens 35% vindt dat alles stabiel is gebleven. 12% weet het niet.

CULTUURVRIENDELIJKHEID

Bijna veertig procent (39%) geeft zijn gemeente een grote onderscheiding voor cultuurvriendelijkheid, met een score van 8 of meer op tien; 42% geeft een 6-7. Maar er is niet alleen goed nieuws. Aan het andere uiterste zit een aanzienlijke groep cultuurminnaars – bijna een op de vijf (19%) – die hun gemeente met een onvoldoende de verkiezingen in sturen.

" Het gemeentebestuur, vooral de burgemeester, zou zijn cultuurbeleid beter afstemmen op de vraag van de bevolking in plaats van cultuur te gebruiken als verkiezingspropaganda. "
MAN, 56 JAAR, GROTE STAD OF GEMEENTE

" Behoefte aan een voorwaardenscheppend en uitlokkend beleid. "
MAN, 58 JAAR, MIDDELGROTE GEMEENTE

Grotere steden en gemeenten geven net iets vaker aan dat hun gemeente cultuurvriendelijker is geworden. West-Vlamingen en Antwerpenaars geven de hoogste score, Limburgers de laagste. Hoe ouder de respondenten hoe hoger de tevredenheid. Vrouwen zijn iets tevredener dan mannen.

CULTURELE VOORUITGANG

Inwoners van grote gemeenten zijn ook positiever over de vooruitgang voor cultuur in hun gemeente. Deelnemers uit Vlaams-Brabant zeggen het vaakst dat hun gemeente er op vooruitgegaan is. Limburg heeft de meest gepolariseerde deelnemers, met het hoogste aantal respondenten dat alleen achteruitgang ziet maar ook 36% die vindt dat hun gemeente het beter doet.

" Verder doen zoals ze bezig zijn. Aandacht voor de kleine man met groot talent en ons voldoende op de hoogte houden. "
VROUW, 42 JAAR, KLEINE GEMEENTE

De oudste groep deelnemers is het positiefst.

64% van wie vindt dat er vooruitgang is, geeft een 8 of meer. 28% van wie de toestand stabiel vindt, geeft een 8 tot 10. Nog eens 33% van degenen die vinden dat het beter gaat, deelde een 6-7 uit; 53% van degenen die vonden dat alles stabiel is gebleven, gaf een 6-7.

	erop achter-uitgegaan	stabiel gebleven	erop vooruit-gegaan	weet ik niet	totaal
1 tot 5	59%	19%	3%	29%	19%
6 of 7	34%	53%	33%	50%	42%
8 to 10	7%	28%	64%	22%	39%

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN VOOR BESTUREN IN SPE

Dit lijvige rapport en de gigantische respons van burgers geven toekomstige beleidsmakers een krachtig signaal: cultuur is belangrijk.

En ja, de doorsneerespondent van deze burgerbevraging is content over het cultuurbeleid van zijn stad of gemeente.

Maar op basis van de cijfers en de commentaren van deelnemers in de open vragen, zijn er toch knipperlichtjes die we niet kunnen negeren als een gedragen en geliefd cultuurbeleid ons doel is.

Het lokale bestuursniveau is een cruciale schakel in het cultuurweefsel. Deze checklist kan lokale beleidsmakers helpen keuzes te maken en van cultuur een speerpunt te (blijven) maken.

> " We zien dit als een nulmeting en als een streven om het even goed te doen in de toekomst of liefst nog beter. Het is een pleidooi voor een geïnformeerde en betrokken burger, ook voor cultuur."
> Forum voor Amateurkunsten

1. Maak werk van toegankelijke en betaalbare infrastructuur

De cultuur- en gemeenschapscentra en in iets mindere mate de bibliotheek krijgen een belangrijke rol toebedeeld als ontmoetingsplek. Burgers dichten diezelfde eigenschap ook spontaan toe aan de openbare en groene ruimte in hun gemeente.

Naast ontmoeten is 'doen' een thema. Daarvoor is ruimte nodig, ruimte om comfortabel te vergaderen en activiteiten op te zetten. En, zo blijkt, die is bij voorkeur dichtbij aanwezig. Lees: in elke deelgemeente. Verder leeft de vraag naar betaalbare accommodatie, aangepast aan de activiteit (van vergaderen over stockeren tot creëren en presenteren). Hier en daar merken we bereidheid tot delen. Hoe dan ook, mensen vragen ruimte, voor hun dagelijkse werking, maar ook om te experimenteren of tijdelijk te gebruiken.

> " Gemeenten moeten nog meer de mensen die zelf initiatief nemen koesteren. De tevredenheid over infrastructuur bij mensen die zelf organiseren is laag, ze willen meer ruimte en mogelijkheden om hun activiteiten bekend te maken. Meer nog, ze willen ook een zekere vorm van erkenning voor wat ze doen. Het is belangrijk dat gemeenten daar aandacht voor hebben. "
> Federatie sociaal-cultureel werk

2. Investeer in de toekomst

A. RESPONDENTEN VERWACHTEN DAT LOKALE BESTUREN (NOG) MEER INVESTEREN **IN VERNIEUWING EN EXPERIMENT.**

- Bijna 80% vindt het belangrijk dat zijn cultuur- of gemeenschapscentrum in vernieuwing en experiment investeert.
- Ook bibliotheken worden aangemoedigd nieuwe functies (nog beter) waar te maken.
- Er is nog marge om kunstenaars en kunstenorganisaties meer te laten samenwerken met andere spelers.

B. ER IS BEHOEFTE AAN DURF **ALS HET LOKALE BELEID ZICH WIL AANPASSEN AAN DE VERANDERENDE WERELD. EXPERIMENT BINNEN EN BUITEN DE MUREN, NIEUWE ALLIANTIES, PLAATS VOOR INDIVIDUELE KUNSTENAARS, ANDERE INSPRAAKMODELLEN…**

Mandatarissen, cultuurwerkers en vrijwilligers kunnen elkaar uitdagen om uit de eigen hokjes te breken. Zowel binnen het culturele veld (samenwerking tussen bib, cultuur- en gemeenschapscentra, lokaal talent, (amateurkunst)verenigingen, erfgoedactoren,...) maar ook over beleidsdomeinen heen. Cultuur als spontane reflex als het ware. Cultuur als hefboom in bijvoorbeeld buitenschoolse opvang, toerisme, horeca, onderwijs, welzijn, jeugd, leefmilieu en zoveel meer.

> " Burgers willen veel meer linken zien tussen cultuur en natuur, maar ook verbanden met scholen of ouderenwerking. Er is een luide roep om veel meer de krachten te bundelen."
> Vlaamse Vereniging van Cultuur- en gemeenschapscentra

C. DE TOEKOMST IS AAN DE JEUGD

Vooruitgaan lukt niet zonder jongeren. Het is een publiek dat moeilijk te bereiken is, dat kritisch is en niet snel tevreden, maar dat wel de toekomst maakt. Al is verder onderzoek allicht nodig, omdat ook CultuurContentement de mening van deze groep niet voldoende in kaart kon brengen.

3. Zet meer in op professionalisering van jonge kunstenaars

Lokale professionele artiesten kunnen een rolmodel zijn voor frisse, out-of-the-boxideeën. Het is dus wenselijk om het professionele artistiek talent dat in jouw gemeente actief is, te ontsluiten: atelierbezoeken, promotie, inschakeling in gemeentelijke opdrachten, activiteiten achter de schermen/backstage, enz. Denk verder aan startups, aangepaste infrastructuur, materiële ondersteuning. Het is een goed idee om vrije ruimtes voor verbeelding en autonomie te creëren. De gemeente of stad is een brede kweekvijver. De opstap naar het Vlaamse Kunstendecreet is misschien niet zo ver weg als hij lijkt...

> " De artiesten die op de Vlaamse podia staan en hun expo's organiseren, hebben dat ergens moeten leren. Talentontwikkeling, voeden van het cultureel weefsel: dit alles zorgt ervoor dat er zo'n fantastisch professioneel aanbod is in Vlaanderen. Maar mensen hebben weinig zicht op hoe dit werkt, zo blijkt uit CultuurContentement. Dat is jammer."
> Overleg Kunstenorganisaties

4. Zorg voor een spelverdeler en help organisatoren

Er is een luide roep om oog te hebben voor wat onder de neus van het bestuur gebeurt. De vraag om op te pikken en te versterken wat er al is en dat goed te omkaderen. Niet alleen voor 'klassieke' (amateurkunsten)verenigingen, maar ook voor initiatieven van individuele burgers. Dat is geen pleidooi voor willekeur – integendeel. Het is een pleidooi voor maatwerk met respect voor het werk van onderuit. Gemeenten staan voor de uitdaging om een deskundige regierol op te nemen (cultuur is een ruim begrip en kent vele finesses), te faciliteren waar nodig en los te laten waar mogelijk.

5. Communiceer helder

A. OVER GEMEENTEGRENZEN HEEN

Burgers vinden voldoende de weg naar informatie over het cultuuraanbod in hun gemeente, zeker als de bibliotheek of het cultuur- en gemeenschapscentrum zelf organiseert. Hier en daar klinkt wel de vraag om wat verenigingen doen, (nog) meer in de kijker te zetten. Wat zich buiten de grenzen afspeelt, in de omliggende gemeenten, daar zit wel nog groeimarge op. De kloof tussen wens en realiteit is nog te groot.

B. VERTEL OVER JE LOKAAL CULTUURBELEID

Het cultuuraanbod is min of meer gekend. Maar wat daarachter zit aan ondersteuning, mogelijkheden, afspraken, accenten, visie en ambitie, is dat véél minder. Ook het beleid op zich verdient aandacht. Gemeenten hebben er zelf belang bij om hier blijvend (en behapbaar) over te communiceren. Beleid is het kader dat zorgt voor gedragenheid en samenhang. Wie het kent, raakt des te meer betrokken en zelf geactiveerd.

> " De onwetendheid over het cultuurbeleid en de beleidsbeslissingen ligt bij blijkbaar nog erg hoog, ook bij de actieve cultuurparticipant die de deelnemer aan CultuuContentement toch is. Daar is duidelijk ruimte voor verbetering, en dat is iets waar elke gemeente inspanningen voor kan doen."
> FEDERATIE SOCIAAL-CULTUREEL WERK

6. Genees regulitis

Bijna een op de drie respondenten vindt dat er te veel administratieve verplichtingen zijn. Het is ook niet voor iedereen duidelijk met welke regels ze rekening moeten houden bij de organisatie van activiteiten. De adviserende en ondersteunende rol van deskundige coaches blijft daarom cruciaal, naast e-loketten die procedures vereenvoudigen.

7. Zoek naar evenwichten tussen centralisatie en decentralisatie

Wat kan/moet op een hoger niveau getild worden om daadkrachtiger te zijn? Middelen, mensen, infrastructuur, dienstverlening, communicatie & promotie. Maar even goed: welke cultuurbeleving en - werking (en bijhorende randvoorwaarden) moeten 'nabij' blijven? Bereikbaarheid (en bijgevolg betrokkenheid) raakt immers een gevoelige snaar! Want net deze nabijheid brengt dynamiek, zorgt voor een brede onderlaag aan vrijwilligers en lokaal talent of kansen om eerst kleinschalig te experimenteren.

Dus, lokale besturen, jullie zien het. Het is meer dan wenselijk om te investeren in cultuur! De huidige nulmeting is positief – al blijft er ruimte voor verbetering. Durf jezelf uit te dagen en nieuwe dingen te testen. Aarzel niet om in te zetten op menselijk kapitaal en dit te coachen en ondersteunen waar nodig. En vang zelf op wat tussen de plooien valt. Jullie doen er jullie burgers (en wellicht ook jullie zelf) een groot plezier mee.

Deze dromen willen we je niet onthouden:

“ Meer gebruik maken van leegstaande gebouwen als fototentoonstellingsruimte of ontmoetings-ruimte.”

“ Het zou fijn zijn om een grotere integratie van cultuur en senioren in de woonzorgcentra te hebben.”

“ Dichter bij de mensen staan; burgerinitiatieven meer kansen geven; meer verbindend werken.”

“ Een radicale omvorming van de culturele raad. Zodat die transparanter, hipper en flexibeler wordt en samenwerking stimuleert.”

“ Toegankelijkheid voor mensen met een (fysieke) handicap bevorderen.”

“ Een groot cultureel aanbod vraagt om een spreiding van beschikbaar budget. Misschien is het mogelijk om minder evenementen te organiseren en de kwaliteit ervan te verbeteren.”

“ Aanstellen van een cultureel sensibilisator.”

“ Ik geloof in de meerwaarde van fusies van lokale besturen ook voor het uitbouwen van een lokaal cultuurbeleid.”

“ Laat de pleinen in het centrum opnieuw cultureel openbloeien.”

“ Iets meer dingen die de jeugd aanspreken.”

“ Ik zou graag meer aandacht willen voor jonge (klassiek)geschoolde kunstenaars.”

“ In plaats van kinderopvang een activiteitenaanbod voorzien. Scholen kunnen ook dienstdoen als muziekschool, sportcentrum en polyvalente ruimte.”

En weet: er zijn nog achttien bladzijden dromen uitgesproken, die het rapport niet hebben gehaald maar wel even oprecht en uit het hart weerklonken...

BIJLAGE

AANTAL RESPONDENTEN PER GEMEENTE

Aalst	19
Aalter	8
Aarschot	40
Aartselaar	3
Affligem	1
Alken	0
Alveringem	1
Anderlecht	4
Antwerpen	75
Anzegem	10
Ardooie	1
Arendonk	119
As	2
Asse	38
Assenede	73
Avelgem	10
Baarle-Hertog	0
Balen	20
Beernem	4
Beerse	23
Beersel	3
Begijnendijk	6
Bekkevoort	16
Beringen	52
Berlaar	3
Berlare	19
Bertem	12
Bever	1
Beveren	23
Bierbeek	33
Bilzen	5
Blankenberge	5
Bocholt	1
Boechout	2
Bonheiden	148
Boom	5
Boortmeerbeek	4
Borgloon	2
Bornem	39
Borsbeek	3
Boutersem	1
Brakel	5
Brasschaat	12
Brecht	6
Bredene	1
Bree	4
Brugge	29
Brussel	18
Buggenhout	26
Damme	1
De Haan	3
De Panne	1
De Pinte	9
Deerlijk	102
Deinze	7
Denderleeuw	68
Dendermonde	72
Dentergem	0
Dessel	8
Destelbergen	4
Diepenbeek	3
Diest	4
Diksmuide	5
Dilbeek	25
Dilsen	4
Drogenbos	0
Duffel	2
Edegem	37
Eeklo	102
Elsene	4
Erpe-Mere	17
Essen	2
Etterbeek	0
Evere	0
Evergem	44
Galmaarden	3
Ganshoren	2
Gavere	4
Geel	17
Geetbets	3
Genk	9
Gent	94
Geraardsbergen	35
Gingelom	2
Gistel	3
Glabbeek	3
Gooik	2
Grimbergen	8
Grobbendonk	4
Haacht	19
Haaltert	44
Halen	3
Halle	37
Ham	2
Hamme	41
Hamont-Achel	1
Harelbeke	10
Hasselt	16
Hechtel-Eksel	46
Heers	1
Heist-Op-Den-Berg	25
Hemiksem	4
Herent	10
Herentals	8
Herenthout	2
Herk-De-Stad	1
Herne	4
Herselt	0
Herstappe	0
Herzele	4
Heusden-Zolder	5
Heuvelland	3
Hoegaarden	3
Hoeilaart	108
Hoeselt	2
Holsbeek	6
Hooglede	2
Hoogstraten	4
Horebeke	7
Houthalen-Helchteren	3
Houthulst	3
Hove	1
Huldenberg	61
Hulshout	4
Ichtegem	24
Ieper	15
Ingelmunster	2
Izegem	4
Jabbeke	3
Jette	12
Kalmthout	3
Kampenhout	3
Kapellen	1
Kapelle-Op-Den-Bos	27
Kaprijke	43
Kasterlee	2
Keerbergen	12
Kinrooi	2
Kluisbergen	1
Knesselare	16
Knokke-Heist	16
Koekelare	1
Koekelberg	0
Koksijde	37
Kontich	27
Kortemark	25
Kortenaken	5
Kortenberg	12
Kortessem	2
Kortrijk	49
Kraainem	7
Kruibeke	38
Kruishoutem	1
Kuurne	2
Laakdal	2
Laarne	2
Lanaken	12
Landen	9
Langemark-Poelkapelle	4
Lebbeke	7
Lede	5
Ledegem	54
Lendelede	0
Lennik	1
Leopoldsburg	52
Leuven	79
Lichtervelde	1
Liedekerke	26
Lier	15
Lierde	0
Lille	4
Linkebeek	3
Lint	16
Linter	1
Lochristi	4
Lokeren	17
Lommel	21
Londerzeel	6
Lo-Reninge	0
Lovendegem	55
Lubbeek	6
Lummen	0
Maarkedal	157
Maaseik	7
Maasmechelen	1
Machelen	1
Maldegem	47
Malle	4
Mechelen	69
Meerhout	1
Meeuwen-Gruitrode	1
Meise	8
Melle	1
Menen	30
Merchtem	5
Merelbeke	30
Merksplas	8
Mesen	0
Meulebeke	0
Middelkerke	6
Moerbeke-Waas	27
Mol	27
Moorslede	3
Mortsel	18
Nazareth	0
Neerpelt	1
Nevele	30
Niel	13
Nieuwerkerken	0
Nieuwpoort	2
Nijlen	3
Ninove	4
Olen	0
Oostende	15
Oosterzele	2
Oostkamp	21
Oostrozebeke	0
Opglabbeek	6
Opwijk	1
Oudenaarde	16
Oudenburg	0
Oudergem	7
Oud-Heverlee	37
Oud-Turnhout	9
Overijse	19
Overpelt	5
Peer	11
Pepingen	12
Pittem	0
Poperinge	27
Putte	11
Puurs	10
Ranst	2
Ravels	1
Retie	0
Riemst	10
Rijkevorsel	5
Roeselare	74
Ronse	10
Roosdaal	7
Rotselaar	3
Ruiselede	0
Rumst	2
Schaarbeek	13
Schelle	4
Scherpenheuvel-Zichem	4
Schilde	1
Schoten	14
Sint-Agatha-Berchem	2
Sint-Amands	30
Sint-Genesius-Rode	2
Sint-Gillis	6
Sint-Gillis-Waas	12
Sint-Jans-Molenbeek	7
Sint-Joost-Ten-Node	3
Sint-Katelijne-Waver	5
Sint-Lambrechts-Woluwe	4
Sint-Laureins	6
Sint-Lievens-Houtem	4
Sint-Martens-Latem	0
Sint-Niklaas	87
Sint-Pieters-Leeuw	6
Sint-Pieters-Woluwe	1
Sint-Truiden	9
Spiere-Helkijn	0
Stabroek	2
Staden	0
Steenokkerzeel	7
Stekene	174
Temse	128
Ternat	10
Tervuren	126
Tessenderlo	33
Tielt	5
Tielt-Winge	2
Tienen	47
Tongeren	1
Torhout	19
Tremelo	10
Turnhout	39
Ukkel	2
Veurne	1
Vilvoorde	11
Vleteren	0
Voeren	0
Vorselaar	5
Vorst	1
Vosselaar	6
Waarschoot	7
Waasmunster	90
Wachtebeke	3
Waregem	26
Watermaal-Bosvoorde	2
Wellen	0
Wemmel	26
Wervik	28
Westerlo	2
Wetteren	3
Wevelgem	121
Wezembeek-Oppem	31
Wichelen	3
Wielsbeke	2
Wijnegem	1
Willebroek	4
Wingene	0
Wommelgem	19
Wortegem-Petegem	1
Wuustwezel	119
Zandhoven	5
Zaventem	83
Zedelgem	38
Zele	1
Zelzate	5
Zemst	7
Zingem	6
Zoersel	28
Zomergem	30
Zonhoven	69
Zonnebeke	2
Zottegem	24
Zoutleeuw	2
Zuienkerke	2
Zulte	3
Zutendaal	0
Zwalm	2
Zwevegem	31
Zwijndrecht	30